

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi Energiavirastosta annettua lakia, sähkömarkkinalakia, maakaasumarkkinalakia, Suomen talousvyöhykkeestä annettua lakia, vesilakia, ympäristönsuojelulakia, maankäyttö- ja rakennuslakia, vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia sekä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettua lakia.

Esityksen tavoitteena on nimetä Euroopan unionin energiainfrastruktuuriasetuksen tar-

koittama kansallinen toimivaltainen viranomainen ja saattaa voimaan asetuksen mukaisten lupamenettelyjen edellyttämät lainsäädännön muutokset.

Esityksen mukaan kansalliseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi nimettäisiin Energiavirasto. Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelyyn sovellettaisiin energiainfrastruktuuriasetuksen mukaista yhteistyöhön perustuvaa mallia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	5
1 JOHDANTO	5
2 NYKYTILA	6
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	6
2.1.1 Sähkömarkkinalaki	6
2.1.2 Maakaasumarkkinalaki	7
2.1.3 Laki Suomen talousvyöhykkeestä.....	8
2.1.4 Vesilaki	9
2.1.5 Ympäristönsuojelulaki	10
2.1.6 Maankäyttö- ja rakennuslaki	10
2.1.7 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta.....	12
2.1.8 Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta.....	12
2.1.9 Luonnonsuojelulaki.....	13
2.1.10 Laki ympäristövaikutusten arvioinnista	14
2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö.....	16
<i>Energiainfrastruktuuriasetus</i>	16
2.3 Eräiden ulkomaiden ratkaisuja	20
2.4 Nykytilan arviointi.....	21
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	22
3.1 Tavoitteet	22

3.2	Toteuttamisvaihtoehdot	22
3.2.1	Energiainfrastruktuuriasetuksen mukaiseen lupaprosessiin kuuluvat luvat...	22
3.2.2	Energiainfrastruktuuriasetuksen mukaisen lupaprosessin järjestäminen	22
3.2.3	Kansallinen toimivaltainen viranomainen	22
3.3	Keskeiset ehdotukset	23
4	ESITYKSEN VAIKUTUKSET	24
4.1	Taloudelliset vaikutukset.....	24
4.1.1	Vaikutukset julkiseen talouteen	24
4.1.2	Vaikutukset yrityksiin.....	24
4.2	Vaikutukset viranomaisten toimintaan	24
4.3	Ympäristövaikutukset.....	25
4.4	Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	25
5	ASIAN VALMISTELU	25
6	RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	25
	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	26
1	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	26
1.1	Laki Euroopan unionin yhteistä etua koskevien hankkeiden lupamenettelystä.....	26
1.2	Sähkömarkkinalaki	29
1.3	Maakaasumarkkinalaki	30
6 luku.	Luvat ja ilmoitukset.....	30
1.4	Laki Suomen talousvyöhykkeestä	30
1.5	Vesilaki	30
11 luku.	Hakemusmenettely	30
1.6	Ympäristönsuojelulaki.....	30

1.7	Maankäyttö- ja rakennuslaki.....	30
1.8	Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta.....	30
1.9	Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta	30
1.10	Laki Energiavirastosta	30
2	VOIMAANTULO	31
3	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	31
	LAKIEHDOTUKSET	33
	Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä ..	33
	sähkömarkkinalain 14 ja 17 §:n muuttamisesta	35
	maakaasumarkkinalain 6 luvun 5 §:n muuttamisesta	36
	Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain muuttamisesta	37
	vesilain 11 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	38
	ympäristönsuojelulain muuttamisesta.....	39
	maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta	40
	vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	41
	kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	42
	Energiavirastosta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta	43
	LIITE.....	44
	RINNAKKAISTEKSTIT	44
	Energiavirastosta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta	44

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 347/2013, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2013, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta (energiainfrastruktuuriasetus) tuli voimaan 14 päivänä toukokuuta 2013. Asetuksen tavoitteena on taata poliittinen ja säädöksiin pohjautuva varmuus vuodelle 2020 ja siitä eteenpäin asetettujen Euroopan unionin energia- ja ilmastopolitiikan tavoitteiden kannalta välttämättömien energiainfrastruktuuri-investointien toteuttamiselle.

Asetuksessa esitetään investointeja yhteensä 12 prioriteettikäytävään ja -aihealueeseen. Sähkökäytäviä asetuksessa nimetään neljä, kaasukäytäviä neljä, öljykäytäviä yksi ja aihealueita neljä. Suomeen liittyvistä hankkeista on mainittu Baltian energiamarckinoiden yhdistämissuunnitelman loppuunsaattaminen sähkön ja kaasun osalta (BEMIP Electricity ja BEMIP Gas). Asetuksella perustetaan Euroopan unioniin kaksitoista alueellista ryhmää. Ryhmässä päätöksentekovaltaa käyttävät jäsenvaltiot ja komissio. Kunkin ryhmän päätöksentekoeelin hyväksyy ehdotetuista yhteistä etua koskevista energiahankkeista alueellisen luettelon. Investoinnit kootaan yhteiselle listalle, jonka komissio lopulta vahvistaa. Näitä hankkeita kutsutaan yhteistä etua koskeviksi hankkeiksi (Projects of Common Interest, PCI-hankkeet). Komissio julkaisi ensimmäisen listan PCI-hankkeiksi 14 päivänä lokakuuta 2013. Luettelo vahvistetaan tämän jälkeen joka toinen vuosi.

Asetus muodostaa kokonaisuuden Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälineen (Connecting Europe Facility, CEF) kanssa. CEF:n puitteissa rahoitusta on jaettavissa 29 miljardia euroa vuosina 2014—2020. Energiainfrastruktuurin osuus rahoituksesta on 5,85 miljardia euroa.

Asetus sisältää keinoja, joilla valittuja PCI-hankkeita edistetään tavoitteiden saavuttamiseksi. Rakentamislupien myöntämisperusteita tehostetaan lyhentämällä hallinnollisia viiveitä ja lupaprosessien läpinäkyvyyttä sekä julkista osallistumista parannetaan. Säädöskehikkoa vahvistetaan ottamalla käyttöön rajat ylittävään kustannusten jakoon liittyviä säädöksiä (edunsaaja maksaa -periaate) ja investointiriskit huomioivia tariffikannustimia (käyttäjä maksaa -periaate). Hankkeille on mahdollisuus saada unionin rahoitustukea erityisesti CEF:n kautta. CEF:llä avustetaan kannattavia ja ympäristön kannalta hyviä projekteja, varmistetaan pääsy riittävään pääoma- ja velkarahoitukseen ja poikkeustapauksissa tarjotaan rahoitusta sellaisille projekteille, jotka eivät ole kaupallisesti kannattavia.

Asetuksessa säädetään PCI-hankkeiden toteuttamisen vauhdittamisesta lupaprosesseja nopeuttamalla. Lupaprosessin kestolle asetetaan ylärajaksi kolme vuotta kuusi kuukautta, joka jakaantuu kahteen osaan: hakemusta edeltävään menettelyyn (enintään kaksi vuotta) ja lakisääteiseen lupamenettelyyn (enintään vuosi ja kuusi kuukautta). PCI-hankkeiden lupaprosesseja varten tai niitä koordinoimaan asetetaan yksi kansallinen toimivaltainen viranomainen.

Asetuksessa määritellään säännöt, joilla tunnistetaan yhteisen edun mukaiset projektit. Projektien yleisinä kriteereinä on, että investointi tai sen vaikutukset kohdistuvat vähintään kahteen jäsenvaltioon, tai että se ylittää vähintään yhden jäsenvaltion ja Euroopan talousalueeseen kuuluvan maan rajan. Lisäksi määritellään erityisvaatimuksia infrastruktuuriluokka- ja aihealuekohtaisesti, esimerkiksi vaatimuksia siirtokapasiteetin kasvulle. Suomen kannalta merkityksellisiä PCI-hankkeita voivat olla lähinnä jäsenvaltioiden rajat ylittävät sähkönsiirtojohtodot ja maakaasunsiirtoputket sekä suuren kokoluokan nesteytetyn maakaasun (LNG) tuontiterminaalit.

Asetuksessa annetaan myös säännöt, joiden mukaan yhteisen edun mukaisiin projekteihin

liittyvät kustannukset voidaan jakaa jäsenvaltioiden välillä. Lisäksi asetuksessa määritetään ehdot, joiden täyttyessä yhteisen edun mukaiset projektit voivat saada unionin rahoitustukea tutkimuksiin annettavien avustusten ja rahoitusvälineiden muodossa.

Asetuksen 8 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi kansallinen toimivaltainen viranomainen, joka on vastuussa yhteistä etua koskevien hankkeiden lupaprosessin helpottamisesta ja koordinoinnista niin sanotun yhden luukun periaatteella. Samalla tulee valita 8 artiklan mukainen koordinaatiomenetelmä (kokonaisvaltainen, koordinoitu tai yhteistyöhön perustuva). Kussakin vaihtoehdossa toimivaltainen viranomainen voisi tehdä eri määrän lupa-asioihin tai niiden käsittelyyn liittyviä päätöksiä muiden viranomaisten puolesta (artiklat 8—10). Yhteistyöhön perustuva menetelmä tulee erikseen perustella komissiolle.

Toimivaltaisen viranomaisen nimeäminen on Suomessa toteutettava säätämällä siitä laissa. Nimeäminen on asetuksen mukaan tullut tehdä viimeistään 16 päivänä marraskuuta 2013. Lisäksi edellytetään muutoksia niitä lupa-asioita koskeviin lakeihin, jotka voivat kuulua asetuksen säätämisen menettelyn soveltamisalaan.

Asetuksen 7 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on arvioitava komission antama ohjeistus asianmukaisesti huomioon ottaen, mitkä toimenpiteet ovat mahdollisia ympäristöarviointimenettelyjen (ympäristövaikutusten arviointimenettely, suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarviointi sekä meristrategia-, habitaatti-, lintu-, vesipuute-, Seveso II ja III sekä teollisuuspäästödirektiivit) sujuvoittamiseksi ja niiden yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi, ja ilmoitettava komissiolle arvioinnin tulos. Arvioinnissa todetut muut kuin lainsäädäntötoimenpiteet tulee toteuttaa 24 päivään huhtikuuta 2014 mennessä. Mahdolliset lainsäädäntötoimenpiteet on saatettava voimaan 24 päivään toukokuuta 2015 mennessä. Asetuksen 9 artiklan mukaan jäsenvaltion tai toimivaltaisen viranomaisen on, tarvittaessa yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten kanssa, julkaistava käsikirja yhteistä etua koskeviin hankkeisiin sovellettavasta lupaprosessista. Käsikirja on julkaistava viimeistään 16 päivänä toukokuuta 2014. Ehdotus tarpeellisista lainsäädäntömuutoksista koskien arviointimenettelyjä ja ehdotus lupamenettelyjä koskevaksi käsikirjaksi valmistellaan erikseen ympäristöministeriön asettamassa työryhmässä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Energiainfrastruktuuriasetuksen tarkoittamat yhteistä etua koskevat energiahankkeet ovat suuria infrastruktuurihankkeita, joiden toteuttaminen edellyttää lukuisia erilaisia lupamenettelyjä, arviointeja ja alueidenkäytön suunnittelua.

2.1.1 Sähkömarkkinalaki

Sähkömarkkinalain (588/2013) 14 §:n mukaan nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentamista koskevaa hanketta varten on saatava hankelupa. Hankelupaa ei kuitenkaan tarvita kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköjohdon rakentamiseen. Valtakunnan rajan ylittävän sähköjohdon osalta lupaviranomaisena toimii työ- ja elinkeinoministeriö ja muiden sähköjohtojen osalta Energiavirasto. Valtakunnan rajan ylittävän sähköjohdon rakentamiseen myönnettyä hankelupaa ei voida siirtää toiselle. Hankelupaan voidaan liittää luvan edellytysten kannalta tarpeelliseksi katsottavia ehtoja.

Hankelupaa haettaessa sähköjohdon yksityiskohtainen reitti ei yleensä ole vielä tiedossa. Mahdollisia reittivaihtoehtoja voi tässä vaiheessa olla myös useampia. Hankeluvassa ei määrätä sähköjohdon reittiä, vaan se tapahtuu erikseen johtoreitin käyttöoikeuden hankinnan yhteydessä. Useimmissa tapauksissa suurjännitejohtojen johtoreitin käyttöoikeuden hankinta tapahtuu kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) mukaisessa lunastusmenettelyssä. Lupapäätöksestä on kuitenkin käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) mukainen arviointi on otettu huomioon.

Hankelupamenettelyn tarkoituksena on arvioida ennen kaikkea suurjännitejohtohankkeiden merkitystä sähköjärjestelmän ja sähkönsiirtotarpeiden näkökulmasta. Hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on, että sähköjohdon rakentaminen on sähkönsiirron turvaamiseksi tarpeellista. Valtakunnan rajan ylittävän sähköjohdon hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että sähköjohdon rakentaminen on muutoinkin sähkömarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Ulko-

maanyhteydet kytkevät Suomen sähköjärjestelmän naapurimaiden vastaaviin järjestelmiin ja sitä kautta myös muiden maiden järjestelmiin. Markkinoiden ja niiden säätelyn kehitys on eri maissa eri vaiheessa. Lisäksi sähköjärjestelmien varmuudessa on eroja. Hankelupajärjestelmällä turvataan, että sähköjärjestelmien yhteen liittäminen on Suomen kannalta hallittua eikä vaaranna Suomen sähköjärjestelmän toimivuutta ja toimitusvarmuutta.

Arvioitaessa valtakunnan rajan ylittävän johtohankkeen tarkoituksenmukaisuutta sähkömarkkinoiden kehityksen kannalta arvioidaan ainakin niitä vaikutuksia, joita hankkeella on Suomen sähköjärjestelmään ja sähköverkkoon, sähkön toimitusvarmuuteen ja energiahuollon varmuuteen sekä sähkön tarjontaan ja hintaan. Vastavuoroisuuskriteerin täyttymistä arvioitaessa tulee arvioinnin kohdistua ainakin toisen maan sähkömarkkinoiden avaamisen tasoon ja vastavuoroisten kilpailuedellytysten olemassaoloon. Vastavuoroiset kilpailuedellytykset liittyvät esimerkiksi markkinoille pääsyyn, infrastruktuuriin, ympäristönormeihin ja energiaturvallisuuteen. Lisäksi otetaan huomioon EU:n yhteinen politiikka suhteessa kolmansiin maihin.

Sähkömarkkinalain 16 §:n 2 momentin säännöksellä on suljettu tietynlaiset sähköjohdot hankelupa-arvioinnissa sähköjärjestelmän näkökulmasta tapahtuvan tarveharkinnan ulkopuolelle. Jos hakemus ei koske valtakunnan rajan ylittävää sähköjohtoa, on hankelupa 1 momentin edellytysten estämättä myönnettävä liittymisjohdolle, jolla sähkökäyttöpaikka taikka yksi tai useampi voimalaitos liitetään lähimpään nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköverkkoon sekä sähköjohdolle, jonka jakeluverkonhaltija rakentaa vastuualueellaan tai vastuualueeltaan sen ulkopuolelle, jos sähköjohto yhdistää jakeluverkonhaltijan sähköverkon osat toisiinsa tai jakeluverkonhaltijan sähköverkon toiseen sähköverkkoon.

Sähkömarkkinalain 17 §:ään sisältyy suurjännitteisten sähköjohtojen reitinmäärittäystä ja johtoalueen käyttöoikeuden hankintaa koskeva erityissäännös, joka edellyttää kunnan suostumuksen nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohtojen reitille, jos oikeutta sähköjohtojen sijoittamiseen ei perusteta kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaisessa lunastusmenettelyssä ja sähköjohto rakennetaan muualle kuin kaavassa tätä varten vara-

tulle alueelle. Kunta ei saa evätä suostumusta tai asettaa sen myöntämiseksi ehtoja ilman alueiden käytön suunnitteluun tai ympäristönäkökohtiin liittyviä taikka muihin seikkoihin perustuvia päteviä syitä, jos epäamisestä tai ehdoista aiheutuu sähkönsiirron turvaamiselle tai hakijalle kohtuutonta haittaa.

Laissa ei ole erillisiä säännöksiä asianosaisten kuulemismenettelystä. Kuulemiseen sovelletaan siten hallintolain säännöksiä.

2.1.2 Maakaasumarkkinalaki

Maakaasumarkkinalain (508/2000) 6 luvun 5 §:n mukaan maan rajan ylittävän maakaasun siirtoputken rakentamiseen on haettava kirjallisesti hankelupaa työ- ja elinkeinoministeriöltä. Hankelupaan voidaan liittää luvan edellytysten kannalta tarpeellisiksi katsottavia ehtoja. Hankelupaa ei voida siirtää toiselle.

Hankelupaa haettaessa siirtoputken yksityiskohtainen reitti ei yleensä ole vielä tiedossa. Mahdollisia reittivaihtoehtoja voi tässä vaiheessa olla myös useampia. Hankeluvassa ei määrätä siirtoputken reittiä, vaan se tapahtuu erikseen johtoreitin käyttöoikeuden hankinnan yhteydessä. Useimmissa tapauksissa siirtoputken reitin käyttöoikeuden hankinta tapahtuu kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaisessa lunastusmenettelyssä. Lupapäätöksestä on kuitenkin käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointi on otettu huomioon.

Hankelupamenettelyn tarkoituksena on arvioida ennen kaikkea maan rajat ylittävien siirtoputkihankkeiden merkitystä maakaasujärjestelmän ja maakaasun siirtotarpeiden näkökulmasta. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että maan rajan ylittävän siirtoputken rakentaminen on maakaasumarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Lupaa myönnettäessä on otettava huomioon hankkeen merkitys maakaasun sisämarkkinoille.

Arvioitaessa maan rajan ylittävän siirtoputkihankkeen tarkoituksenmukaisuutta maakaasumarkkinoiden kehityksen kannalta arvioidaan ainakin niitä vaikutuksia, joita hankkeella on Suomen maakaasujärjestelmään ja maakaasuverkkoon, maakaasun toimitusvarmuuteen ja energiahuollon varmuuteen sekä maakaasun tarjontaan ja hintaan. Vastavuoroisuuskriteerin täyttymistä arvioitaessa tulee arvi-

oinnin kohdistua ainakin toisen maan maa-kaasumarkkinoiden avaamisen tasoon ja vastavuoroisten kilpailuedellytysten olemassa-oloon. Vastavuoroiset kilpailuedellytykset liittyvät esimerkiksi markkinoille pääsyyn, infrastruktuuriin, ympäristönormeihin ja energiaturvallisuuteen. Lisäksi otetaan huomioon EU:n yhteinen politiikka suhteessa kolmansiin maihin sekä hankkeen merkitys maakaasun sisämarkkinoille.

Laissa ei ole erillisiä säännöksiä asianosaisten kuulemismenettelystä. Kuulemiseen sovelletaan siten hallintolain säännöksiä.

2.1.3 Laki Suomen talousvyöhykkeestä

Suomen talousvyöhyke ei ole Suomen valtion aluetta, vaan kansainvälistä merialuetta, jonka osalta Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimus (SopS 49—50/1996) määrittelee Suomen ja muiden valtioiden oikeudet. Suomi käyttää talousvyöhykkeellään rantavaltiolle kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluvaa toimivaltaa. Yleissopimuksen 56 artiklan mukaan rantavaltioilla on talousvyöhykkeellään täysivaltaiset oikeudet muun muassa merenpohjan yläpuolisten vesien ja merenpohjan ja sen sisustan elollisten ja elottomien luonnonvarojen tutkimiseen, hyödyntämiseen, säilyttämiseen ja hoitamiseen sekä muuhun toimintaan, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen ja tutkiminen. Suomella on talousvyöhykkeellään myös merioikeusyleissopimuksen mukainen lainkäyttövalta muun muassa meriympäristön suojelun ja säilyttämisen osalta.

Saman yleissopimuksen 58 artiklan mukaan kaikilla sekä ranta- että sisämaavaltioilla on talousvyöhykkeellä merenkulun ja ylilennon vapaudet, vapaus laskea merenalaisia kaapeleita ja putkistoja sekä vapaus kaikkeen muuhun näihin vapauksiin liittyvään kansainvälisessä oikeudessa hyväksytyyn meren käyttöön, joka esimerkiksi koskee alusten, ilma-alusten, merenalaisten kaapeleiden ja putkistojen toimintaa, ja joka on sopusoinnussa tämän yleissopimuksen määräysten kanssa. Yleissopimuksen 58 artiklan 3 kappaleen mukaan valtioiden tulee ottaa asianmukaisesti huomioon rantavaltioiden oikeudet ja velvollisuudet sekä noudattaa niitä lakeja ja määräyksiä, jotka rantavaltio on hyväksynyt sopimuksen säännösten mukaisesti sekä muita kansainvälisen oikeuden sääntöjä sikäli kun ne eivät ole ristiriidassa sopimuksen talousvyöhykettä koskevan osan kanssa.

Kaikilla valtioilla on velvollisuus suojella ja säilyttää meriympäristöä yleissopimuksen 192 artiklan mukaan.

Rantavaltiolle kuuluvien talousvyöhykeoikeuksien käyttämisestä säädetään laissa Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004). Lain 6 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksen hyödyntää talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvaroja ja tehdä tällaiseen hyödyntämiseen tähtäävää tutkimusta tai suorittaa talousvyöhykkeellä muuta toimintaa, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen.

Lain 7 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksen tekosaarten, 6 §:ssä tarkoitettuun toimintaan käytettävien laitteiden ja muiden rakennelmien sekä sellaisten muiden laitteiden ja rakennelmien rakentamiseen ja käyttämiseen, jotka saattavat haitata Suomelle kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluvien oikeuksien käyttämistä talousvyöhykkeellä.

Suostumuksen saaja on päätöksessä merenkulun turvallisuuden vuoksi velvoitettava poistamaan käytöstä pois jätettävä laite ja rakennelma, jos poistaminen on mahdollista. Suostumuksen saaja on myös velvoitettava ilmoittamaan työ- ja elinkeinoministeriölle sellaisten laitteiden ja rakennelmien sijainti, syvyys ja mitat, joita ei ole poistettu kokonaan.

Suostumus voidaan antaa määräajaksi tai toistaiseksi. Päätöksessä on määrättävä ehdot, jotka ovat turvallisuuden tai tämän lain mukaan valtiolle kuuluvien oikeuksien turvaamisen kannalta välttämättömiä. Päätöksessä voidaan määrätä, että tämän lain mukaisesti rakennettujen tekosaarten, laitteiden ja rakennelmien ympärille perustetaan suojavaoikeus.

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 6 tai 7 §:n mukainen lupa-asia ratkaistaan valtioneuvoston yleisistunnossa työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Valtioneuvoston yleisistunnossa voidaan tarkoituksenmukaisuusharkintaa käyttäen tarkastella hankkeen ympäristövaikutuksia mutta myös hankkeen laajempia yhteiskuntapoliittisia ja taloudellisia vaikutuksia. Hankkeesta vastaavan tulisi esittää vain yksi reittivaihtoehto. Valtioneuvoston päätös on periaateluonteinen. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakemuksessa on ilmoitettu riittävät tiedot hankkeen arvioimiseksi. Hakemus on jätettävä vähintään kuusi kuukautta ennen toiminnan suunniteltua alkamisajankohtaa. Työ- ja elin-

keinoministeriö varaa asianosaisille mahdollisuuden tulla kuulluksi hakemuksen johdosta. Koska asianosaisista tai heidän lukumäärästään ei ole tarkkaa tietoa, on tiedoksiantotapana käytetty myös yleistiedoksiantoa.

Merioikeusyleissopimuksen lähtökohtana on kaikkien valtioiden vapaus putkien ja kaapeleiden laskemiseen talousvyöhykkeelle. Rantavaltiolla on kuitenkin oikeus alistaa kulkureitti kansalliselle hyväksymismenettelylle. Merioikeusyleissopimus tai laki Suomen talousvyöhykkeestä eivät määrittele nimenomaisia kriteerejä sille, minkä edellytysten täytyessä suostumus on annettava. Molemmat säädökset mainitsevat ympäristön suojelun, säilyttämisen ja hoitamisen sekä vyöhykkeen taloudellisen hyödyntämisen rantavaltion oikeuksina. Lupaharkinnassa arvioidaan hankkeen vaikutuksia näihin oikeuksiin. Arvioinnissa on olennaista arvioida hankkeen vaikutuksia ympäristön tilan, meriturvallisuuden, muille hankkeille aiheutuvien vaikutusten, kolmansille mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen ja energian toimitusvarmuuteen liittyvien seikkojen kannalta. Suostumuksen epäämiselle ei myöskään ole kriteereitä. Esimerkiksi meri- tai ympäristöturvallisuuden vaarantuminen voi olla epäämisen perusteena, jos hakijalla ei ole riittäviä edellytyksiä toteuttaa hanketta turvallisesti.

2.1.4 Vesilaki

Vesilain mukaisen luvan tarve määräytyy joko hankkeen vaikutusten tai laitosluettelon perusteella. Hankkeella on oltava vesilain 3 luvun 2 §:n mukaan lupa, jos siitä aiheutuu lainkohdassa tarkoitettu muutos vesistöissä tai pohjavedessä ja mainitusta muutoksesta seuraa yleisen tai yksityisen edun loukkaus. Jos kyse on vesilain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettusta hankkeesta, lupa on oltava hankkeen vaikutuksista riippumatta. Tällaisia hankkeita ovat mm. valtavyöhykän sulkeminen tai supistaminen sekä väylän käyttämistä vaikeuttavan laitteen tai muun esteen asettaminen, voimatai muun johdon tekeminen yleisen kulku- tai valtavyöhykän ali ja tietyn rajan ylittävät vesialueen ruoppaushankkeet. Energiainfrastruktuuriasetuksen piiriin kuuluvista hankkeista vesilain mukaisen luvan tarpeessa voisi olla esimerkiksi vesialueella sijaitseva voimansiirtolinja, kaasuputki ja energian tuotantoon tai siirtoon liittyvä satama- tai väylähanke.

Vesilain mukaisessa lupamenettelyssä ratkaistaan hankkeen toteuttamisen edellytykset

ja järjestetään hankkeesta johtuvat yksityis-oikeudelliset suhteet. Jos hakija ei omista hankkeen edellyttämää aluetta tai hallitse sitä pysyvällä käyttöoikeudella, luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalle myönnetään oikeus alueen käyttämiseen tai että hakija esittää luotettavan selvityksen siitä, miten oikeus alueeseen järjestetään.

Lupahakemukseen on liitettävä yksityiskohtainen suunnitelma hankkeesta, selvitys hankkeen tarkoituksesta ja vaikutuksista sekä arvio hankkeen hyödyistä ja edunmenetyksistä. Lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin. Lupaa ei saa myöntää, jos vesitaloushanke vaarantaa yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja. Lupapäätöksessä annetaan tarpeelliset määräykset hankkeesta ja sen toteuttamisesta aiheutuvien haittojen välttämiseksi. Lupa-asian käsittelee aluehallintovirasto.

Hakemuksesta on pyydettävä lausunto siltä valtion valvontaviranomaiselta, jonka toimialueella hankkeen vaikutukset saattavat ilmetä, sekä asianomaisilta yleistä etua valvovilta viranomaisilta, jollei lausunnon pyytäminen näiltä ole ilmeisen tarpeetonta. Yhteiskunnan kannalta tärkeästä hankkeesta, jolla on valtakunnallista merkitystä ja josta voi aiheutua huomattavia tai laajalle ulottuvia haitallisia vaikutuksia, on pyydettävä lausunto valtioneuvostolta. Lupaviranomaisen on lisäksi pyydettävä lausunto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta niissä kunnissa, joissa hakemuksen tarkoittaman hankkeen vaikutukset saattavat ilmetä, sekä hakemuksen tarkoittaman hankkeen sijaintialueen kunnalta ja tarvittaessa hankkeen vaikutusalueen kunnilta.

Lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta, etua tai velvollisuutta asia saattaa koskea, tilaisuus tehdä muistutuksia asiasta. Muille kuin asianosaisille on ennen asian ratkaisua varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä.

Hakemuksesta on tiedotettava kuulutuksella, joka julkaistaan lupaviranomaisen ilmoitustaululla ja hankkeen vaikutusalueen kuntien ilmoitustaululla.

2.1.5 Ympäristönsuojelulaki

Toimintojen ympäristöluvanvaraisuudesta säädetään ympäristönsuojelulain (86/2000) 4 luvussa, erityisesti sen 28 §:ssä, jonka mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava lupa (ympäristölupa). Ympäristölupa tarvitaan myös toiminnan oleelliseen muuttamiseen. Ympäristönsuojeluasetuksella (169/2000) säädetään tarkemmin luvanvaraisista toiminnoista. Luvanvaraisiksi hankkeiksi katsotaan ympäristönsuojeluasetuksen mukaan muun muassa useat energiatuotantoon ja -laitoksiin, kemikaalien ja polttoaineiden valmistukseen, varastointiin tai käsittelyyn, pääosin kauppamerenkulun käyttöön tarkoitettuun satamatoimintaan, terveydelle tai ympäristölle vaarallisia kemikaaleja siirtävien tai varastoitavien terminaalien toimintaan sekä hiilidioksidin varastointiin tähtäävät hankkeet. Lupahakemuksen sisällöstä on määrätty ympäristönsuojelulaissa ja -asetuksessa.

Ympäristöluvan tarkoituksena on selvittää edellytykset sijoittaa toiminta suunniteltuun paikkaan ottaen huomioon alueen luonnonolosuhteet, maankäyttö sekä toiminnan vaikutukset terveyteen ja ympäristöön. Luvassa annetaan lähes aina päästörajaja ja muita määräyksiä toiminnasta aiheutuvien riskien ja haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi. Luvassa voidaan antaa määräyksiä muun muassa viemäröintijärjestelyistä, haitallisten päästövirtojen keräilyä ja puhdistinlaitteiden tehokkuudesta. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että toiminnasta aiheutuva haitta tai riski terveydelle ja ympäristölle on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista riittävässä määrin ehkäistä. Lupa annetaan tiettyyn paikkaan sijoitettavalle toiminnalle, eikä sijoittaminen saa olla asemakaavan vastaista.

Valtion ympäristölupaviranomaisena toimii aluehallintovirasto ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen vastaa lupa- ja valvontatehtävistä kunnalle kuuluvissa asioissa. Aluehallintovirasto ratkaisee hakemukset muun muassa kun kyse on toiminnasta, jolla saattaa olla merkittäviä tai laajemmalle leviäviä ympäristövaikutuksia tai asian käsittely edellyttää erityistä teknistä osaamista. Sikäli, kun PCI-hankkeet edellyttävät ympäristölupaa, lupaviranomainen on pääsääntöisesti aluehallintovirasto.

Aluehallintoviraston on pyydettävä lausunto hakemuksen tarkoittaman toiminnan sijaintikunnalta ja siltä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, jonka toimialueella

toiminnan ympäristövaikutukset saattavat ilmetä sekä tarvittaessa vaikutusalueen kunnilta. Lupaviranomaisen on pyydettävä sen lisäksi hakemuksesta lausunto sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilta, joissa hakemuksen tarkoittaman toiminnan ympäristövaikutukset saattavat ilmetä, asiassa yleistä etua valvovilta viranomaisilta ja lupaharkinnan kannalta muilta tarpeellisilta tahoilta. Lupaviranomainen voi hankkia myös muita asiaan liittyviä tarpeellisia selvityksiä.

Ennen asian ratkaisemista on varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea (asianosainen), tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta. Muille kuin asianosaisille on varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä. Lupaviranomaisen on asetettava hakemusasiakirjat julkisesti nähtäville ja tiedotettava lupahakemuksesta tarpeellisessa laajuudessa pääsääntöisesti kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan. Kuulutuksesta on annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Ympäristölupahakemukseen on liitettävä ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukainen arviointiselostus sekä yhteysviranomaisen antama lausunto arviointiselostuksesta. Hakemukseen on lisäksi tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:ssä tarkoitettu Natura-arviointi.

Hallituksen esitys ympäristönsuojelulaiksi (HE 214/2013 vp) on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä ja sen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2014 aikana. Lakia uudistetaan ja sillä pannaan täytäntöön muun muassa Euroopan parlamentin ja neuvoston teollisuuspäästödirektiivi (2010/75/EU).

2.1.6 Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 125 §:n mukaan rakennuksen rakentamiseen on oltava rakennuslupa. Rakennuslupan piiriin kuuluvat myös ne korjaus- ja muutostyöt, jotka ovat verrattavissa rakennuksen rakentamiseen tai sen kerrosalaan laskettavan tilan lisäämiseen. Rakennukselle on ominaista kiinteä, pitkäaikaisesti paikallaan pidettävä rakenne, jolla myös on maisemaan tai kaupunkikuvaan vaikuttava merkitys. Rakennus on asumiseen, työntekoon, varastointiin tai muuhun käyttöön tarkoitettu kiinteä tai paikallaan pidettäväksi tarkoitettu rakennelma, rakenne tai laitos, joka ominaisuuksiensa vuoksi edellyttää viranomaisvalvontaa turvallisuuteen, terveellisyteen, maisemaan, viihtyisyyteen, ympäristönäkökohtiin taikka

muihin tämän lain tavoitteisiin liittyvistä syistä.

Rakennuslupan sijasta rakentamiseen voidaan hakea lain 126 §:n mukainen toimenpidelupa sellaisten rakennelmien ja laitosten, kuten maston, säiliön ja piipun pystyttämiseen, joiden osalta lupa-asian ratkaiseminen ei kaikilta osin edellytä rakentamisessa muutoin tarvittavaa ohjausta. Toimenpidelupa tarvitaan lisäksi sellaisen rakennelman tai laitoksen pystyttämiseen ja sijoittamiseen, jota ei pidetä rakennuksena, jos toimenpiteellä on vaikutusta luonnonoloihin, ympäröivän alueen maankäyttöön taikka kaupunki- tai maisemakuvaan.

Rakennuslupan ja toimenpideluvan ratkaisee kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Lupamenettelystä säädetään lain 19 luvussa ja tarkemmin asetuksella (895/1999).

Kaavoitus sitoo rakennusluvan antamista. Jos kysymys on rakentamisesta asemakaava-alueelle, kaavalla on rakentamista ehdottomasti ohjaava vaikutus, ja kaavasta poikkeaminen edellyttää poikkeuksen myöntämistä koskevien erityisten edellytysten täyttymistä. Asemakaava-alueen ulkopuolella rakentamista ohjaavat yleiset rakentamista ohjaavat säännökset, maakuntakaavan ja yleiskaavan mahdolliset aluevaraukset samoin kuin kunnan rakennusjärjestys. Meren tai vesistön ranta-alueeseen kuuluvalla rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa rakennusta ilman asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Naapurin kuuleminen rakennuslupa-asiassa on pääsääntö. Rakennuslupahakemuksen viereille tulosta on ilmoitettava naapurille, jollei ilmoittaminen hankkeen vähäisyys tai sijainti taikka kaavan sisältö huomioon ottaen ole naapurin edun kannalta ilmeisen tarpeetonta. Yleensä hakija itse kuulee naapuria. Viranomainen voi myös suorittaa kuulemisen joissakin tapauksissa. Rakennuspaikalla on tarvittaessa suoritettava katselmus rakennuksen ympäristöön soveltuvuuden selvittämiseksi, rakentamisen vaikutusten arvioimiseksi ja naapureiden kuulemiseksi. Katselmuksen ajasta on annettava tieto hakijalle sekä naapureina olevien kiinteistöjen haltijoille.

Rakennusluvan myöntämisen edellytykset ovat osin maisemallisia, osin teknisiä. Lupapäätöksessä on lausuttava luvan edellytyksistä sekä annettava tarpeelliset lupamääräykset, esimerkiksi teollisen toiminnan meluerityksistä, jätehuollon järjestämisestä, rakennus-

työn tai toimenpiteen suorittamista ja niistä mahdollisesti aiheutuvien haittojen rajoittamista.

Jos rakennuslupaa haetaan luonnonsuojelulain mukaiselle valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyä luonnonsuojelun kannalta merkittävälle alueelle tai alueelle, joka maakuntakaavassa on varattu virkistys- tai suojelualueeksi, hakemuksesta on pyydyttävä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto. Jos rakentamisen tarkoittamaan toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulaissa säädetty lupa, rakennuslupa-asian ratkaisemista voidaan lykätä, kunnes ympäristölupa-asia on ratkaistu, jos se rakennuksen käyttömahdollisuudet tai aiotun toiminnan ympäristövaikutukset huomioon ottaen on perusteltua.

Lain 171 §:n mukaan kunta voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen tässä laissa säädettyistä tai sen nojalla annetuista rakentamista tai muuta toimenpidettä koskevista säännöksistä, määräyksistä, kielloista ja muista rajoituksista.

Kunta ei kuitenkaan saa myöntää poikkeusta, kun kysymys on uuden rakennuksen rakentamisesta ranta-alueelle, jolla ei ole voimassa lain 72 §:n 1 momentissa tarkoitettua kaavaa, ellei kyse ole olemassa olevan asuinrakennuksen laajentamisesta tai korvaamisesta. Kunta ei saa myöntää poikkeusta vähäistä suuremmasta poikkeamisesta asemakaavassa osoitetusta tontti- tai rakennuspaikkakohtaisesta kokonaisrakennusoikeudesta taikka vähäistä suuremman rakennusoikeuden osoittamisesta alueelle, jolle asemakaavassa ei ole osoitettu rakennusoikeutta eikä poikkeamisesta rakennuksen suojelua koskevasta kaavamääräyksestä tai poikkeamisesta lain 53 §:n 3 momentissa tarkoitettua asemakaavan hyväksymisestä johtuvasta rakennuskiellosta.

Edellä tarkoitetuissa tapauksissa poikkeuksen voi myöntää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Jos rakentaminen tai muu toimenpide edellyttää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivaltaan kuuluvan poikkeamisen lisäksi kunnan toimivaltaan kuuluvaa poikkeamista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ratkaista asian koko laajuudessaan, jos ratkaisu on kunnan kannan mukainen.

Poikkeusta ei voida myöntää maisematyölupaa koskevista säännöksistä eikä lain 137 §:ssä säädettyistä rakennusluvan erityisistä edellytyksistä suunnittelutarvealueella.

2.1.7 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 23 §:n mukaan vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain Turvallisuus- ja kemikaaliviraston luvalla. Lupahakemuksessa on esitettävä tiedot ja selvitykset suunnitellusta toiminnasta ja turvallisuusjärjestelyistä. Lupamenettelystä säädetään tarkemmin maakaasun käsittelyn turvallisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (551/2009). Maakaasun varastoinnille vaaditaan rakentamislupa, jos varastoitavan maakaasun määrä on vähintään 5 tonnia. Lupaa on haettava ennen yksityiskohtaisten toteutusratkaisujen tekemistä hyvissä ajoin ennen varaston rakennustöiden aloittamista.

Lain 25 §:n mukaan edellytyksenä 23 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämiselle on, että toiminnanharjoittaja on osoittanut toiminnan täyttävän lain 2 luvun mukaiset turvallisuusvaatimukset. Lupa voidaan liittää näiden vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Luvasta on käytävä ilmi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointi on otettu huomioon.

Lain 37 §:n mukaan siirrettäessä vaarallista kemikaalia putkistossa tuotantolaitoksen ulkopuolella putkistoon sovelletaan 2 luvun turvallisuusvaatimuksia. Siirtoon tarkoitetun putkiston rakentamiseen vaaditaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rakentamislupa. Rakentamislupa tarvitaan esimerkiksi maakaasun siirtoputken rakentamiseen. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että 2 luvussa säädetty turvallisuusvaatimukset täyttyvät. Muutoin lupamenettelystä ja luvan myöntämisestä on voimassa, mitä lain 23 ja 25 §:ssä säädetään.

Laissa ei ole erillisiä säännöksiä asianosaisten kuulemismenettelystä. Kuulemiseen sovelletaan siten hallintolain säännöksiä.

2.1.8 Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta

Kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 3 §:n mukaan lunastamalla voidaan hankkia kiinteää omaisuutta taikka pysyvä tai määräaikainen erityinen oikeus, rajoittaa pysyvästi tai määräajaksi oikeutta käyttää tai vallita kiinteää omaisuutta taikka erityistä oikeutta sekä lakauttaa erityinen oikeus.

Lain 4 §:n mukaan lunastaa saadaan, kun yleinen tarve sitä vaatii. Lunastusta ei kuitenkaan saa panna toimeen, jos lunastuksen tarkoitus voidaan yhtä sopivasti saavuttaa jollain muulla tavalla taikka jos lunastuksesta yksityiselle edulle koituvaa haittaa on suurempi kuin siitä yleiselle edulle saatava hyöty.

Lunastuslupa antaa hakemuksesta valtioneuvosto yleisistunnossaan. Päätökset valmistelee työ- ja elinkeinoministeriö. Jos lunastuslupaa haetaan rautatien, voimansiirtolinjan, maakaasulinjan muun näihin verrattavan yrityksen rakentamista varten, eikä luvan antamista vastusteta tai kysymys on yleisen ja yksityisen edun kannalta vähemmän tärkeätä lunastuksesta, luvan voi antaa myös Maanmittauslaitos.

Lunastuslupaa haettaessa on esitettävä selvitys, jonka nojalla voidaan arvostella lunastuksen tarpeellisuus tai todeta lunastusoikeuden olemassaolo. Hakemukseen on liitettävä asianmukaiset kartat ja piirustukset, selvitys asianomaisista omistajista ja haltijoista sekä heidän osoitteistaan ja tarvittaessa tiedot alueen kaavoitustilanteesta.

Lain 8 §:n mukaan lunastettavan kiinteän omaisuuden omistajalle ja käyttöoikeuden haltijalle on, jollei hakija näytä heidän kirjallisesti suostuneen lunastukseen, ennen lunastusluvan antamista varattava tilaisuus antaa määräajassa lausuntonsa asiasta. Määräaika ei saa asettaa 30 päivää lyhyemmäksi eikä 60 päivää pitemmäksi hakemuksen tiedoksiantosta lukien. Lain 9 §:n mukaan jos lunastus tapahtuu voimansiirtolinjan, maakaasuverkoston tai muun näihin verrattavan yrityksen rakentamista varten, voidaan kiinteän omaisuuden omistajien ja käyttöoikeuden haltijoiden kuuleminen järjestää siten, että hakija varaa niille omistajille ja haltijoille, joiden etua ja oikeutta asia koskee, mahdollisuuden lausua mielipiteensä hankkeesta kussakin kunnassa järjestettävässä kokouksessa.

Sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain mukaisissa hankeluvissa ei määrätä johdon tai putken reittiä. Johdon tai putken tarvitsema alue hankitaan useimmissa tapauksissa lunastuslupamenettelyssä. Myös vapaaehtoinen sopiminen maanomistajien kanssa on mahdollista, mutta sitä ei käytetä usein, koska johto- tai putkireiteillä on lähes aina hyvin suuri määrä maanomistajia.

Lain 84 §:n mukaan ennen lunastuksen toimeenpanoa voidaan myöntää lupa lunastuksen kohteeksi aiotun alueen tutkimiseen. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saa-

vuttamiseksi on välttämätöntä, eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä. Lupapäätöksessä on tarvittaessa yksilöitävä, millaisiin toimenpiteisiin lupa on annettu ja millaisia rajoituksia työn suorittamisessa on noudatettava. Luvan tutkimuksen suorittamiseen antaa Maanmittauslaitos. Lupa-asiaa käsiteltäessä voidaan asiaa antaa asianosaisille tieto hallintolain 62 §:ssä tarkoitettuna yleistiedoksiantona. Jos kuitenkin on ilmeistä, että tutkimustyö vaikeuttaisi merkittävästi jonkin kiinteistön käyttöä, on tällaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle annettava tieto hakemuksesta hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna tavallisena tiedoksiantona.

2.1.9 Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulain tavoitteena on muun muassa luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisemiarvojen vaaliminen sekä luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen. Laissa säädetty suojelukeinot liittyvät luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokaiden luonnonarvojen ja alueiden suojeluun. Luonnonarvoiltaan merkittävimmät kohteet suojellaan kansallis- ja luonnonpuistoina sekä muina luonnonsuojelualueina. Luonnonsuojelualueita voidaan perustaa sekä valtion että yksityiselle kuuluville maille. Luonnonsuojelualueita koskevat luonnonsuojelulain mukaiset rauhoitussäännökset, jotka määrittävät mitä alueilla saa tehdä. Valtakunnallisesti merkittävien luonnonarvojen turvaamiseksi voidaan laatia luonnonsuojeluohjelmia, joilla alueita varataan luonnonsuojelutarkoituksiin. Näillä valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojeluohjelmaan kuuluvilla alueilla on luonnonsuojelulain 9 §:n mukaisesti voimassa toimenpiderajoitus, jonka mukaan alueella ei saa suorittaa sellaista toimenpidettä, joka vaarantaisi alueen suojelun tarkoituksen.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden osalta on kiellettyä merkittävästi heikentää alueen suojeluperusteina olevia luonnonarvoja. Luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos hanke tai suunnitelma merkittävästi heikentää näitä luonnonarvoja. Natura 2000 -alueiden luonto- ja lintudirektiivien mukaisina valintaperusteina on useita luontotyyppisiä sekä eliölajeja. Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojelu toteutetaan kansalli-

sesti pääasiassa luonnonsuojelu, erämaa-, vesi-, maankäyttö- ja rakennus-, metsä- ja maaineslain mukaisin keinoin.

Jos vaikutusten arviointi tehdään osana ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, katsotaan Natura-arviointi hoidetuksi sitä kautta. Jos hankkeeseen tai suunnitelmaan ei sovelleta mainittua lakia, on luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi tehtävä erillisenä arviointina. Natura-arvioinnissa hankkeen tai suunnitelman vaikutukset luonnonsuojelualueeseen arvioidaan hyväksyttävällä menetelmällä ja tulosten on käytävä selvästi ilmi asiakirjoista. Menettelyllisesti Natura-arviointi voi olla muotoihin ja menettelytapoihin sidottua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä kevyempi.

Luonnonsuojelulaissa säädetään aluesuojelun ja 29 §:n mukaisen luontotyyppisuojelelun lisäksi eliölajien ja niiden elinympäristöjen suojelusta. Luonnonsuojelulain 38—42 §:iin sisältyy lajien rauhoittamiseen liittyviä määräyksiä sekä määräykset lajin säätämisestä uhanalaiseksi (46 §) ja erityisesti suojeltavaksi lajiksi (47 §). Luonnonsuojelulain 47 §:ssä säädetään erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan suojelusta. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Luonnonsuojelulain suojelusäännöksiin liittyy säädettyin edellytyksin mahdollisuus poiketa suojelua koskevista säännöksistä.

Luonnonsuojelulain 27 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi alueen omistajan tai sen, jolla asiassa on intressi, hakemuksesta taikka ympäristöministeriön esityksestä kokonaan tai osittain lakkauttaa yksityisen omistaman alueen suojelun tai lieventää sen rauhoitusmääräyksiä, jos alueen luonnonarvot ovat oleellisesti vähentyneet tai jos alueen rauhoitus estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen.

Luonnonsuojelulain 31 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen 29 §:n mukaisesta luontotyyppisuojelelusta, jos kyseisen luontotyypin suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaaranna tai luontotyypin suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen.

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaan maisema-alueen suojelu saadaan lakkauttaa tai sen suojelumääräyksiä lieventää, jos alueen maisema-arvo on olennaisesti vähentynyt tai jos suojelu estää yleisen edun kannalta tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen.

Luonnonsuojelulain 48 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 39, 42 ja 47 §:ssä säädetyistä rauhoitussäännöksistä, jos lajin suojelutaso säilyy suotuisana.

Luonnonsuojelulain 49 §:ssä suojeltujen luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittujen lajien osalta poikkeamisperusteesta säädetään luontodirektiivin 16 (1) artiklassa. Sen mukaan, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole ja jollei poikkeus haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella, jäsenvaltiot voivat poiketa 12, 13 ja 14 artiklan ja 15 artiklan a ja b alakohdan säännöksistä a) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi ja luontotyyppien säilyttämiseksi, b) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta, c) kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskevista tai muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle, d) näiden lajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoituksessa ja näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen, e) salliakseen tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen liitteessä IV olevien lajien yksilöiden ottamisen ja hallussapidon kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.

Lintudirektiivin 1 artiklassa tarkoitettujen lintujen osalta poikkeusmahdollisuudesta säädetään lintudirektiivin 9 artiklassa. Sen mukaa jäsenvaltiot voivat, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, poiketa 5—8 artiklasta seuraavin perustein: a) kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, lentoturvallisuuden turvaamiseksi, viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi, kasviston ja eläimistön suojelemiseksi, b) tutkimus- ja opetustarkoituksessa, kannan lisäämis- ja uudelleenistutustarkoituksessa sekä tehdäkseen mahdolliseksi näitä varten tapahtuvan kasvatuksen, c) salliakseen tiukasti

valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön.

Luonnonsuojelulain 66 §:n mukaan (Natura 2000 -aluetta koskevan luvan myöntäminen sekä suunnitelman hyväksyminen ja vahvistaminen) viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, saadaan lupa kuitenkin myöntää taikka suunnitelma hyväksyä tai vahvistaa, jos valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteuttava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehdoista ratkaisua ole. Jos alueella on luontodirektiivin liitteessä I tarkoitettu ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi tai liitteessä II tarkoitettu ensisijaisesti suojeltava laji, on lisäksi edellytyksenä, että ihmisten terveyteen, yleiseen turvallisuuteen tai ympäristölle muualla koituviin erittäin merkittäviin suotuisiin vaikutuksiin liittyvä syy taikka muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy vaatii luvan myöntämistä taikka suunnitelman hyväksymistä tai vahvistamista. Viimeksi mainitussa tapauksessa asiasta on hankittava komission lausunto.

2.1.10 Laki ympäristövaikutusten arvioinnista

Suomessa ympäristövaikutusten arviointidirektiivi ja YK:n Euroopan talouskomission, ECE:n, yleissopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (Espoon sopimus, SopS 67/1997) on pantu täytäntöön ympäristövaikutusten arviointimenetelmästä annetulla lailla sekä sen nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arvioinnista (713/2006). Lain muutoksella (458/2006) pantiin täytäntöön osallistumisoikeusdirektiivin (2003/35/EY) velvoitteet.

Lain tavoitteena on sen 1 §:n mukaisesti edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa samalla kun kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia päätöksenteossa lisätään. Ympäristövaiku-

tuksella tarkoitetaan lain 2 §:n 1 kohdan mukaan hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella ja jotka kohdistuvat a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen, c) yhdyskuntarakentamiseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön, d) luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä e) kohdissa a—d mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä puolestaan tarkoitetaan lain 2 §:n 2 kohdan mukaan menettelyä, jossa selvitetään ja arvioidaan tiettyjen hankkeiden ympäristövaikutukset ja kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan lain 4 §:n nojalla aina asetuksen 6 §:n hankeluettelossa mainittuihin hankkeisiin ja yksittäistapauksessa muihin hankkeisiin.

Asetuksen 6 §:n hankeluettelo sisältää yhteentoista toimintalohkoon ryhmiteltynä 50 hanketyyppeä. Hankeluettelon kohdan 8 mukaan energian ja aineiden siirtoa sekä varastointia koskee aina ympäristövaikutusten arviointimenettely seuraavien hankkeiden osalta: a) öljyn tai muiden nesteiden kuin veden ja jäteveden kaukokuljettamiseen tarkoitetut runkoputket, b) kaasuputket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä, c) vähintään 220 kilovoltin maanpäälliset voimajohdot, joiden pituus on yli 15 kilometriä, d) öljyn, petrokemian tuotteiden tai kemiallisten tuotteiden varastot, joissa näiden aineiden varastosäiliöiden tilavuus on yhteensä vähintään 50 000 kuutiometriä, e) laitokset, jotka on tarkoitettu hiilidioksidivirtojen talteenottoon geologista varastointia varten tämän hankeluettelon soveltamisalaan kuuluvista laitoksista tai muut laitokset, joissa talteen otetun hiilidioksidin kokonaismäärä on vähintään 1,5 megatonnia vuodessa, f) hiilidioksidin kuljettamiseksi talteenotto-laitoksilta varastointipaikoille tarvittavat putket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä, mukaan luettuina niihin liittyvät paineenkorotusasetat ja g) hiilidioksidin geologinen varastointi lukuun ottamatta tutkimus-, kehittämis- ja testaustoimintaa, jossa varastoidun hiilidioksidin kokonaismäärä on alle 100 000 tonnia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa säädetään

lain 4 §:n 2 ja 3 momenteissa sekä asetuksen 7 §:ssä. Lain 4 §:n 2 ja 3 momenttien mukaan arviointimenettelyä sovelletaan yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuun olennaiseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, hankeluettelossa mainittujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Harkintaperusteista on säädetty tarkemmin asetuksen 7 §:ssä. Tämän mukaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltaminen energiainfrastruktuuriasetuksen soveltamisalaan kuului hankkeisiin on useimmiten harkittava tapauskohtaisesti, elleivät hankkeet sisälly asetuksen hankeluetteloon.

Lain 6 a §:n nojalla yhteysviranomaisena toimii elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus). ELY-keskus tekee myös päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa. Ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevissa hankkeissa yhteysviranomaisena toimii kuitenkin työ- ja elinkeinoministeriö. Se myös tekee ydinlaitosten osalta päätökset arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa.

Lain 7 §:n 1 momentin mukaisesti hankkeen ympäristövaikutukset on oltava selvitettyinä ennen kuin hankkeen toteuttamiseksi ryhdytään ympäristövaikutusten kannalta olennaisiin toimiin.

Arviointimenettely käynnistyy, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yhteysviranomaisen on huolehdittava arviointiohjelman tiedottamisesta sekä mahdollisuuden varaamisesta lausuntojen antamiseen ja mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen antaa arviointiohjelmasta lausunnon, josta on käytävä ilmi miltä osin arviointiohjelmaa on tarvittaessa tarkistettava ja kuinka tämän lain mukaisten tarpeellisten selvitysten hankkiminen sekä niistä tiedottaminen ja kuuleminen järjestetään ja sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muiden lakien mukaisten menettelyjen kanssa. Lausunnossa on esitettävä yhteenveto annetuista muista lausunnoista ja mielipiteistä. Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa ja muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle ja lisäksi yhteysviranomaisen velvollisuutena toimittaa

lausunto samalla tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

Hankkeesta vastaava selvittää hankkeen ja sen vaihtoehtojen vaikutukset arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon perusteella sekä laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, joka toimitetaan yhteysviranomaiselle. Arviointiselostuksesta järjestetään yhteysviranomaisen toimesta kuuleminen, jossa yleisöllä ja muilla viranomaisilla on mahdollisuus mielipiteen esittämiseen tai lausunnon antamiseen. Lain 12 §:n mukaan yhteysviranomaisen antaa vielä lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. Lausunto sisältää myös arviointiohjelmaa koskevan lausunnon tavoin yhteenvedon annetuista muista mielipiteistä ja lausunnoista.

Arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa myös tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, hankkeen vaikutusalueen kunnille sekä tarvittaessa maakuntien liitoille ja muille asianomaisille viranomaisille. Ympäristövaikutusten arviointimenettely ei siten itsessään pääty hallintopäätökseen eikä arviointimenettely sisällä lupaviranomaisia sitovaa kannanottoa siitä, tulisiko toiminta sallia. Lain 13 §:n nojalla viranomaisen ei kuitenkaan saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Viranomaisen antamasta lupapäätöksestä hanketta tai siihen rinnastettavasta muusta päätöksestä on käytävä ilmi miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

Lain 3 §:n mukaan lakia sovellettaessa otetaan huomioon, mitä hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista on muussa yhteydessä selvitetty, sekä sovitetaan yhteen mahdollisuuksien mukaan laissa ja muussa lainsäädännössä edellytetyt selvitykset. Arviointiselostuksen käyttämisestä muun lain mukaisena selvityksenä säädetään erikseen.

2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

Energiainfrastruktuuriasetus

Soveltamisala ja määritelmät

Energiainfrastruktuuriasetuksen 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan asetuksella

helpotetaan yhteistä etua koskevien hankkeiden viiveetöntä toteuttamista järjeistämällä, koordinoimalla entistä tiiviimmin ja nopeuttamalla lupaprosesseja ja parantamalla yleisön osallistumista.

Asetuksen johdanto-osan kohdan 34 mukaan asetuksen ja erityisesti sen lupien myöntämistä, yleisön osallistumista ja yhteistä etua koskevien hankkeiden toteuttamista koskevien säännösten ei pitäisi rajoittaa kansainvälisen ja unionin oikeuden soveltamista, mukaan lukien ympäristön ja ihmisten terveyden suojelua koskevat säännökset sekä yhteisen kalastus- ja meripolitiikan nojalla hyväksytyt säännökset.

Asetuksen johdanto-osan kohdan 39 mukaan asetusta sovelletaan ainoastaan lupien myöntämiseen asetuksessa tarkoitettuihin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, yleisön osallistumiseen tällaisiin hankkeisiin ja tällaisten hankkeiden säännöstimiseen. Jäsenvaltiot saavat kuitenkin kansallisen oikeutensa nojalla soveltaa samoja tai vastaavia sääntöjä muihin hankkeisiin, joilla ei ole asetuksen soveltamisalaan kuuluvan yhteistä etua koskevan hankkeen asemaa. Jäsenvaltiot saavat sääntelyyn liittyvien kannustimien osalta kansallisen oikeutensa nojalla soveltaa samoja tai vastaavia sääntöjä yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, jotka kuuluvat sähkön varastoinnin luokkaan.

Asetuksen 2 artiklan 1 kohdan mukaan ”energiainfrastruktuurilla” tarkoitetaan kaikkia fyysisiä laitteita tai laitoksia, jotka kuuluvat energiainfrastruktuuriluokkiin ja jotka sijaitsevat unionin alueella tai yhdistävät unionin ja yhden tai useamman kolmannen maan. Energiainfrastruktuuriasetuksen liitteen II mukaisiin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvat sähkö, kaasu, öljy ja hiilidioksidi.

Asetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan ”kattavalla päätöksellä” tarkoitetaan jäsenvaltion yhden tai useamman viranomaisen, tuomioistuimia lukuun ottamatta, tekemää päätöstä tai tekemien päätösten sarjaa, jolla määritetään, voidaanko hankkeen toteuttajalle myöntää lupa energiainfrastruktuurin rakentamiseen hankkeen toteuttamiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta hallinnollisen muutoksenhakumenettelyn yhteydessä tehtävien päätösten soveltamista.

Asetuksen johdanto-osan kohdan 33 mukaan jos jäsenvaltiot katsovat sen aiheelliseksi, ne voivat sisällyttää kattavaan päätökseen päätöksiä, jotka koskevat yksittäisten maanomistajien kanssa käytyjä neuvotteluja kiinteistön käyttöoikeuden myöntämisestä, kiin-

teistön omistuksesta tai oikeudesta hallita kiinteistöä, alueidenkäytön suunnittelua, jolla määritetään tietyn alueen, mukaan lukien muut rakennuskohteet, kuten moottoritiet, rautatiet, rakennukset ja luonnonsuojelualueet ja jota ei toteuteta nimenomaisesti suunniteltua hanketta varten, sekä toimintalupien myöntämistä. Yhteistä etua koskeva hanke voisi lupamenettelyjen yhteydessä kattaa siihen liittyvän infrastruktuurin, siltä osin kuin se on hankkeen rakentamisen tai toimivuuden kannalta olennaista.

Asetuksen 2 artiklan 3 kohdan mukaan ”hankkeella” tarkoitetaan yhtä tai useampaa energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvaa johtoa, putkijohtoa, laitosta, laitetta tai laitteistoa.

Yhteistä etua koskevien hankkeiden ensisijainen asema

Energiainfrastruktuuriasetuksen 7 artiklassa säädetään yhteistä etua koskevien hankkeiden ensisijaisesta asemasta. Artiklan 2 kohdan mukaan yhteistä etua koskeviin hankkeisiin liittyvien hakemusasiakirjojen tehokkaan hallinnollisen käsittelyn varmistamiseksi hankkeen toteuttajien ja kaikkien asianomaisten viranomaisten on varmistettava, että näiden asiakirjojen käsittely tapahtuu niin nopeasti kuin se on oikeudellisesti mahdollista.

Asetuksen 7 artiklan 3 kohdan mukaan yhteistä etua koskevat hankkeet on asetettava korkeimpaan mahdolliseen asemaan kansallisessa tärkeysjärjestyksessä, mikäli tällainen asema on olemassa kansallisessa oikeudessa, ja niitä on käsiteltävä tämän aseman mukaisesti lupaprosesseissa ja, jos kansallisessa oikeudessa niin säädetään, alueidenkäytön suunnittelussa, mukaan lukien ympäristöarviointimenettelyt, siinä määrin kuin tällaisesta käsittelystä säädetään vastaavan tyyppisiin energiainfrastruktuureihin sovellettavassa kansallisessa oikeudessa.

Asetuksen johdanto-osan kohdan 40 mukaan niiden jäsenvaltioiden, joissa energiainfrastruktuurihankkeilla ei nykyisin ole kansallisessa tärkeysjärjestyksessä korkeinta mahdollista oikeudellista asemaa lupamenettelyissä, olisi harkittava tällaisen aseman käyttöönottoa ja erityisesti arvioitava, nopeuttaisiko tämä lupaprosessia.

Lupaprosessin järjestäminen

Yhteistä etua koskevien hankkeiden lupaprosessin järjestämisestä säädetään energiainfrastruktuuriasetuksen artiklassa 8. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi kansallinen toimivaltainen viranomainen, joka on vastuussa yhteistä etua koskevien hankkeiden lupaprosessin helpottamisesta ja koordinoimisesta.

Asetuksen 8 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaisen viranomaisen on toteutettava toimia kattavan päätöksen antamisen helpottamiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asiaa koskevien kansainvälisen ja unionin oikeuden vaatimusten soveltamista. Kattava päätös annetaan 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa määräajassa ja päätöksen antamisessa noudatetaan 8 artiklan mukaista kokonaisvaltaista, koordinoitua tai yhteistyöhön perustuvaa järjestelmää.

Kokonaisvaltaisessa järjestelmässä toimivaltainen viranomainen antaa kattavan päätöksen, ja se on ainoa lakisäätisestä lupamenettelystä seuraava oikeudellisesti sitova päätös. Jos hankkeeseen liittyy muita viranomaisia, ne voivat kansallisen oikeuden mukaisesti antaa menettelyn yhteydessä lausuntonsa, joka toimivaltaisen viranomaisen on otettava huomioon.

Koordinoidussa järjestelmässä kattavaan päätökseen sisältyy useita eri asianomaisten viranomaisten antamia yksittäisiä oikeudellisesti sitovia päätöksiä, joita toimivaltaisen viranomaisen on koordinoitava. Toimivaltainen viranomainen voi perustaa työryhmän, jossa ovat edustettuina kaikki asianomaiset viranomaiset, laatiakseen 10 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitetun lupaprosessin aikataulun sekä seuratakseen ja koordinoidakseen sen täytäntöönpanoa. Toimivaltaisen viranomaisen on tarvittaessa kansallisen oikeuden mukaisesti muita asianomaisia viranomaisia kuullen vahvistettava tapauskohtaisesti kohdullinen määräaika, jonka kuluessa yksittäiset päätökset on annettava, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan mukaisesti asetettujen määräaikojen soveltamista. Toimivaltainen viranomainen voi tehdä yksittäisen päätöksen toisen asianomaisen kansallisen viranomaisen puolesta, jos mainittu viranomainen ei ole antanut päätöstään asetetussa määräajassa eikä viivästykselle ole riittäviä perusteita, tai mikäli kansallisessa oikeudessa niin säädetään ja siinä määrin kuin tämä on sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa, toimivaltainen viranomainen voi katsoa, että

toinen asianomainen kansallinen viranomainen on joko hyväksynyt tai hylännyt hankkeen, jos mainittu viranomainen ei ole antanut päätöstään määräajassa. Mikäli kansallisessa oikeudessa niin säädetään, toimivaltainen viranomainen voi jättää ottamatta huomioon toisen asianomaisen kansallisen viranomaisen yksittäisen päätöksen, jos se katsoo, ettei kyseinen kansallinen viranomainen ole esittänyt riittävää näyttöä päätöksen perusteluiksi. Toimivaltaisen viranomaisen on tällöin varmistettava, että asiaa koskevia kansainvälisen ja unionin oikeuden vaatimuksia noudatetaan, ja perusteltava päätöksensä asianmukaisesti.

Yhteistyöhön perustuvassa järjestelmässä toimivaltainen viranomainen koordinoi kattavan päätöksen antamista. Toimivaltaisen viranomaisen on tarvittaessa kansallisen oikeuden mukaisesti muita asianomaisia viranomaisia kuullen vahvistettava tapauskohtaisesti kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa yksittäiset päätökset on annettava, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklan mukaisesti asetettujen määräaikojen soveltamista. Sen on seurattava, että asianomaiset viranomaiset noudattavat määräaikoja.

Jäsenvaltiot voivat suunnittelu- ja lupaprosessien kansallisten erityispiirteiden huomioon ottamiseksi valita jonkin kolmesta järjestelmästä helpottaakseen ja koordinoidakseen menettelyjään, ja niiden on otettava käyttöön kaikkein tehokkain järjestelmä. Mikäli jäsenvaltio valitsee yhteistyöhön perustuvan järjestelmän, sen on ilmoitettava komissiolle päätöksensä perustelut. Komissio arvioi järjestelmien tehokkuuden 17 artiklassa tarkoitettussa kertomuksessa.

Jäsenvaltiot voivat soveltaa eri järjestelmiä rannikolla ja avomerellä (onshore ja offshore) toteutettaviin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin.

Avoimuus ja yleisön osallistuminen

Avoimuudesta ja yleisön osallistumisesta säädetään energiainfrastruktuuriasetuksen 9 artiklassa. Jäsenvaltion tai toimivaltaisen viranomaisen on viimeistään 16 päivänä toulukokuuta 2014 tarvittaessa yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten kanssa julkaistava käsikirja yhteistä etua koskeviin hankkeisiin sovellettavasta lupaprosessista. Käsikirjaa on päivitettävä tarpeen mukaan, ja se on asetettava yleisön saataville. Käsikirja ei ole oikeudellisesti sitova, mutta siinä voi-

daan viitata asiaankuuluviin säännöksiin tai lainata niitä.

Kaikkien lupaprosessiin osallistuvien osapuolten on noudatettava liitteessä VI olevassa 3 kohdassa vahvistettuja yleisön osallistumisen periaatteita, sanotun kuitenkin rajoittamatta Århusin ja Espoon yleissopimusten ja asiaa koskevan unionin oikeuden vaatimusten soveltamista.

Asetuksen liitteen VI 3 kohdan mukaan sidosryhmille, joihin yhteistä etua koskeva hanke vaikuttaa, mukaan lukien asianomaiset kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, maanomistajat ja hankkeen läheisyydessä asuvat kansalaiset sekä suuri yleisö ja sen yhteenliittymät, järjestöt tai ryhmät, on tiedotettava ja niitä on kuultava laajasti varhaisessa vaiheessa, kun yleisön mahdolliset huolenaiheet voidaan vielä ottaa huomioon, ja avoimella ja läpinäkyvällä tavalla. Toimivaltaisen viranomaisen on tarvittaessa tuettava aktiivisesti hankkeen toteuttajan toteuttamia toimia.

Toimivaltaiten viranomaisten on varmistettava, että yhteistä etua koskevien hankkeiden julkiset kuulemismenettelyt yhdistetään mahdollisuuksien mukaan. Kunkin julkisen kuulemisen on katettava kaikki kysymykset, joilla on merkitystä menettelyn kyseisessä vaiheessa, eikä kysymystä, jolla on merkitystä menettelyn yhdessä tietyssä vaiheessa, saa käsitellä useammassa kuin yhdessä julkisessa kuulemisessa. Yksi julkinen kuuleminen saadaan kuitenkin toteuttaa useammassa kuin yhdessä paikassa. Julkisessa kuulemisessa käsiteltävät kysymykset on mainittava selkeästi julkista kuulemistä koskevassa ilmoituksessa.

Huomautuksia ja vastalauseita saa ottaa vastaan ainoastaan julkisen kuulemisen alkamisesta sen päättämispäivään saakka.

Hankkeen toteuttajan on laadittava yleisön osallistumista koskeva toimintamalli ja esitettävä se toimivaltaiselle viranomaiselle kolmen kuukauden ohjeellisen ajanjakson kuluessa 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesta lupaprosessin alkamisajankohdasta 1 kohdassa tarkoitettua käsikirjassa kuvattua menettelyä noudattaen ja liitteessä VI säädettyjen suuntaviivojen mukaisesti. Toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä yleisön osallistumista koskeva toimintamalli tai pyydyttävä siihen muutoksia kolmen kuukauden kuluessa, ja sen on tällöin otettava huomioon kaikki ennen lupaprosessin aloittamista toteutetut yleisön osallistumisen ja julkisen kuulemisen muodot, siltä osin

kuin tällaisessa yleisön osallistumisessa ja julkisessa kuulemisessa on noudatettu 9 artiklan vaatimuksia. Jos hankkeen toteuttaja aikoo tehdä hyväksytyyn toimintamalliin merkittäviä muutoksia, sen on ilmoitettava asiasta toimivaltaiselle viranomaiselle. Toimivaltainen viranomainen voi tässä tapauksessa pyytää muutoksia.

Asetuksen 9 artiklan 4 kohdan mukaan hankkeen toteuttajan tai, mikäli kansallisessa oikeudessa niin edellytetään, toimivaltaisen viranomaisen on järjestettävä vähintään yksi julkinen kuuleminen ennen lopullisten ja kattavien hakemusiakirjojen jättämistä toimivaltaiselle viranomaiselle 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

Hankkeen toteuttajan on laadittava yhteenvedokertomus toimista, jotka liittyvät yleisön osallistumiseen ennen hakemusiakirjojen jättämistä, mukaan lukien toimet, jotka on toteutettu ennen lupaprosessin aloittamista. Hankkeen toteuttajan on toimitettava kertomus yhdessä hakemusiakirjojen kanssa toimivaltaiselle viranomaiselle. Sen tulokset on otettava asianmukaisesti huomioon kattavassa päätöksessä.

Kahden tai useamman jäsenvaltion rajan ylittävien hankkeiden osalta 4 kohdan mukainen julkinen kuuleminen on järjestettävä kussakin asianomaisessa jäsenvaltiossa enintään kahden kuukauden kuluessa päivästä, jona ensimmäinen julkinen kuuleminen aloitettiin.

Niissä hankkeissa, joilla todennäköisesti on merkittäviä haitallisia rajat ylittäviä vaikutuksia yhdessä tai useammassa naapurijäsenvaltiossa ja joihin sovelletaan direktiivin 2011/92/EU 7 artiklaa ja Espoon yleissopimusta, asiaa koskevat tiedot on asetettava naapurijäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten saataville. Naapurijäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava tarvittaessa ilmoitusmenettelyssä, haluavatko ne tai muut asianomaiset viranomaiset osallistua asiaa koskevaan julkisiin kuulemismenettelyihin.

Hankkeen toteuttajan tai, mikäli kansallisessa oikeudessa niin säädetään, toimivaltaisen viranomaisen on perustettava ja päivitettävä säännöllisesti yhteistä etua koskevan hankkeen verkkosivusto, jolla julkaistaan hanketta koskevia tietoja, jolta on linkki komission verkkosivustolle ja jonka on täytettävä asetuksen liitteessä VI olevassa 6 kohdassa esitetyt vaatimukset. Kaupallisesti arkaluonteiset tiedot on käsiteltävä luottamuksellisina.

Hankkeen toteuttajien on lisäksi julkaistava asiaa koskevia tietoja käyttäen muita asianmukaisia tiedotuskanavia, jotka ovat julkisesti saatavilla.

Lupaprosessin kesto ja täytäntöönpano

Energiainfrastruktuuriasetuksen johdanto-osan kohdan 32 mukaan on tärkeää järjestyä ja parantaa lupaprosesseja kunnioittaen – niin pitkälle kuin mahdollista ja ottaen toissijaisuusperiaate asianmukaisesti huomioon – uuden infrastruktuurin rakentamista koskevia kansallisia toimivaltuuksia ja menettelyjä. Koska energiainfrastruktuureja on pikaisesti kehitettävä, lupaprosessien yksinkertaistamiseen olisi liitettävä selkeä määräaika, johon mennessä asianomaisten viranomaisten on tehtävä päätöksensä hankkeen rakentamisesta. Määräajan olisi tehostettava menettelyjen rakennetta ja toteuttamista, eikä se missään tapauksessa saisi vaarantaa ympäristönsuojelua ja yleisön osallistumista koskevien tiukkojen vaatimusten noudattamista. Jäsenvaltiot voisivat silti pyrkiä mahdollisuuksien mukaan lyhentämään entisestään asetuksessa säädettyjä enimmäistason määräaikoja. Toimivaltaisten viranomaisten olisi varmistettava, että määräaikoja noudatetaan, ja jäsenvaltioiden olisi pyrittävä varmistamaan, että valitukset, joissa riitautetaan kattavan päätöksen aineellinen tai prosessioikeudellinen laillisuus, käsitellään mahdollisimman tehokkaasti.

Asetuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaan lupaprosessi koostuu hakemusta edeltävästä menettelystä ja lakisääteisestä lupamenettelystä.

Hakemusta edeltävä menettely, joka kattaa ajanjakson lupaprosessin alkamisesta siihen, kun toimivaltainen viranomainen hyväksyy jätetyt hakemusiakirjat, toteutetaan kahden vuoden ohjeellisen ajanjakson kuluessa. Kyseinen menettely sisältää hankkeen toteuttajien mahdollisesti laatimien ympäristöraporttien valmistelun.

Lupaprosessin alkamisajankohdan määrittämiseksi hankkeen toteuttajien on ilmoitettava hankkeesta kirjallisesti asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ja liitettävä ilmoitukseen kohtuullisen yksityiskohtainen kuvaus hankkeesta. Toimivaltaisen viranomaisen on viimeistään kolmen kuukauden kuluttua ilmoituksen vastaanottamisesta todettava ilmoitus vastaanotetuksi myös muiden asianomaisten viranomaisten puolesta tai, jos se ei katso hankkeen olevan

riittävän kypsä lupaprosessiin, hylättävä se kirjallisesti. Toimivaltaisen viranomaisen on perusteltava ilmoituksen hylkääminen myös muiden asianomaisten viranomaisten puolesta. Toimivaltaisen viranomaisen antaman vastaanottoilmoituksen allekirjoituspäivä on lupaprosessin alkamispäivä.

Lakisääteinen lupamenettely, joka kattaa ajanjakson jätettyjen hakemusiakirjojen hyväksymispäivästä siihen, kun tehdään kattava päätös, saa kestää enintään vuoden ja kuusi kuukautta. Jäsenvaltiot voivat asettaa lyhyemmän määräajan, jos sitä pidetään asianmukaisena.

Asetuksen 10 artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitettujen kahden menettelyn yhteenlaskettu kesto saa olla enintään kolme vuotta ja kuusi kuukautta. Jos toimivaltainen viranomainen kuitenkin katsoo, että jompaakumpaa tai kumpaakaan lupaprosessin kahdesta menettelystä ei saada päätökseen ennen 1 kohdassa säädettyjen määräaikojen päättymistä, se voi ennen määräaikojen päättymistä ja tapauskohtaisesti jatkaa jompaakumpaa tai kumpaakin määräajoista yhteensä enintään yhdeksällä kuukaudella kummankin menettelyn osalta. Toimivaltaisen viranomaisen on tällöin ilmoitettava asiasta asianomaiselle ryhmälle ja esitettävä sille toimenpiteet, jotka on toteutettu tai toteutetaan, jotta lupaprosessi saadaan päätökseen mahdollisimman vähäisellä viiveellä. Ryhmä voi pyytää toimivaltaista viranomaista raportoimaan säännöllisesti tässä asiassa saavutetusta edistymisestä.

Asetuksen 10 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioissa, joissa reitin tai sijainnin määrittäminen, joka toteutetaan yksinomaan nimenomaisesti suunniteltua hanketta varten, mukaan lukien tiettyjen verkkoinfrastruktuureita palvelevien käytävien suunnittelu, ei voida sisällyttää kattavaa päätöstä koskevaan prosessiin, vastaava päätös on tehtävä erillisen kuuden kuukauden ajanjakson kuluessa alkaen päivästä, jona hankkeen toteuttaja jättää lopulliset ja kattavat hakemusiakirjat. Edellä tarkoitettu määräajan pidennys yhdeksällä kuukaudella lyhennetään tällöin kuuteen kuukauteen myös tässä kohdassa tarkoitettua menettelyssä.

Asetuksen 10 artiklan 4 kohdassa säädetään hakemuksen jättämisestä edeltävästä menettelystä. Toimivaltaisen viranomaisen on todettuaan ilmoituksen vastaanotetuksi yksilöitävä tiiviissä yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten kanssa ja tarvittaessa hankkeen toteuttajan ehdotuksen perusteella nii-

den tietojen kattavuus ja yksityiskohtaisuus, jotka hankkeen toteuttajan on toimitettava osana hakemusiakirjoja kattavan päätöksen hakemiseksi.

Toimivaltaisen viranomaisen on tiiviissä yhteistyössä hankkeen toteuttajan ja muiden asianomaisten viranomaisten kanssa määriteltävä lupaprosessin yksityiskohtainen aikataulu.

Toimivaltaisen viranomaisen on hakemusiakirjojen luonnoksen vastaanotettuaan tarvittaessa ja myös muiden asianomaisten viranomaisten puolesta esitettävä hankkeen toteuttajalle pyyntö, joka koskee puuttuvien tietojen toimittamista ja jossa voidaan käsitellä ainoastaan aiemmin yksilöityjä kysymyksiä. Toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä hakemus tarkastelua varten kirjallisesti kolmen kuukauden kuluessa puuttuvien tietojen toimittamisesta. Lisätietoja voidaan pyytää vain siinä tapauksessa, että se on perusteltua muuttuneiden olosuhteiden vuoksi.

Asetuksen 10 artiklan 5 kohdan mukaan hankkeen toteuttajan on varmistettava, että hakemusiakirjat ovat täydelliset ja riittävän laadukkaat, ja pyydettyä tästä toimivaltaisen viranomaisen lausuntoa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hakemusta edeltävää menettelyä. Hankkeen toteuttajan on toimitettava täysin yhteistyössä toimivaltaisen viranomaisen kanssa määräaikojen ja yksityiskohtaisen aikataulun noudattamiseksi.

Asetuksen 10 artiklan 6 kohdan mukaan artiklassa vahvistetut määräajat eivät rajoita kansainvälisestä ja unionin oikeudesta johtuvien velvollisuuksien soveltamista eivätkä hallinnollisten muutoksenhakumenettelyjen ja tuomioistuimissa toteutettavien oikeussuojakeinojen soveltamista.

2.3 Eräiden ulkomaiden ratkaisuja

Ruotsi

Ruotsissa energiainfrastruktuuriasetuksen toimeenpanosta on säädetty asetuksella (SFS2013:752). Kansallinen toimivaltainen viranomainen on Ruotsin hallitus. Sähkö- ja kaasuasioissa toimivaltaisen viranomaisen tehtävät on delegoitu kansalliselle energiaalan sääntelyviranomaiselle (Energimarknadsinspektionen). Hallituksella on kuitenkin näissäkin asioissa vastuu aikataulujen määrittämisestä. Ruotsi on valinnut energiainfrastruktuuriasetuksen 8 artiklan 3 kohdan

c alakohdan mukaisen yhteistyöhön perustuvan järjestelmän. Energiainfrastruktuuriasteuksen soveltamisalaan kuuluvat luvat kuvaillaan Energimarknadsinspektionenin myöhemmin julkaisemassa käsikirjassa. Soveltamisalaan tulevat kuulumaan kaikki hankkeiden rakentamiseen tarvittavat luvat lukuun ottamatta tuomioistuinten päätöksiä.

Saksa

Saksassa merkittävät liikenne- ja energiainfrastruktuurihankkeet käsitellään liittovaltion hallintomenettelylain mukaisessa lupamenettelyssä (Planfeststellung). Menettelyssä tutkitaan hankkeen toteuttamisedellytykset eri lakien mukaan ja siinä annettava päätös korvaa eri lakien edellyttämät yksittäiset luparatkaisut. Saksassa kansallisena toimivaltaisena viranomaisena toimii Saksan kansallinen energia-alan sääntelyviranomainen (Bundesnetzagentur). Saksa on valinnut energiainfrastruktuuriasetuksen 8 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisen kokonaisvaltaisen järjestelmän. Bundesnetzagentur muun muassa tutkii ja vahvistaa verkon kehittämissuunnitelmat, arvioi verkkohankkeiden ympäristövaikutukset ja laatii ympäristöraportin ja määrää rajat ylittävien hankkeiden tarkat reitit.

Muut Euroopan unionin jäsenvaltiot

Euroopan komissiolta helmikuussa 2014 saadun tiedon mukaan kolme jäsenvaltiota (Malta, Romania ja Saksa) on valinnut energiainfrastruktuuriasetuksen 8 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisen kokonaisvaltaisen järjestelmän. Bulgaria, Puola, Ranska, Slovenia ja Portugalit ovat valinneet energiainfrastruktuuriasetuksen 8 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisen koordinoitun järjestelmän. Energiainfrastruktuuriasetuksen 8 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisen yhteistyöhön perustuvan järjestelmän ovat valinneet Kypros, Belgia, Unkari, Irlanti, Ruotsi, Iso-Britannia, Viro, Latvia, Tšekki, Liettua ja Slovakia. Tanska on valinnut a alakohdan mukaisen kokonaisvaltaisen järjestelmän avomerellä (offshore) toteutettaviin hankkeisiin ja c alakohdan mukaisen yhteistyöhön perustuvan järjestelmän muilla alueilla (onshore) toteutettaviin hankkeisiin.

Useimmat jäsenvaltiot ovat valinneet kansalliseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi energia-asioista vastaavan ministeriön tai

kansallisen energia-alan sääntelyviranomaisen.

2.4 Nykytilan arviointi

Hallintoasioissa noudatettavasta menettelystä ja hyvän hallinnon perusteista säädetään hallintolaissa, joka on yleislaki. Lupamenettelyitä koskevissa laeissa voi olla hallintolaista poikkeavia menettelysääntöjä, joita noudatetaan hallintolain asemesta. Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Lain 10 §:ssä säädetään viranomaisten yhteistyöstä. Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustettava toista viranomaista tämän pyynnöstä hallintotehtävän hoitamisessa sekä muutoinkin pyrittävä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä.

Hankkeen toteuttajien ja lupaviranomaisten kesken käydään nykyisinkin usein epävirallisia neuvotteluja lupahakemusten sisällöstä ja hakemuksen käsittelyaikataulusta ennen lupahakemuksen jättämistä. Tällaiset neuvottelut perustuvat vapaaehtoisuuteen, eikä niistä ole säädöksiä. Energiainfrastruktuuriasetuksen 10 artiklan mukainen hakemusta edeltävä menettely on siten uudenlaista sääntelyä Suomen lupajärjestelmässä. Ympäristöministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö valmistelivat kevään 2014 aikana rakennepoliittisen ohjelman tavoitteen mukaisesti toimintamalleja lupa- ja muiden keskeisten viranomaisten ja toiminnanharjoittajien välisen ennakkoneuvottelun vakiinnuttamiseksi osaksi lupa-asioiden kokonaisprosessia.

Energiainfrastruktuurihankkeiden tarvitsemien lupien keskinäisestä myöntämisyjärjestyksestä ei ole säädetty niitä koskevissa laeissa ja lupaprosessit ovat usein vireillä samanaikaisesti eri viranomaisissa. Lupien myöntämisyjärjestyksestä on voitu kuitenkin sopia hakijoiden kanssa tai viranomaisten kesken. Järjestys voi riippua eri lupiin tarvittavien selvitysten valmistumisesta tai muista käytännön syistä. Kaikkiin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettuja hankkeita koskeviin lupahakemuksiin on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus. Useimmissa luvissa on kaavoitukseen liittyviä myöntämisedellytyksiä, lupa ei esimerkiksi saa olla kaavan vastainen, vaikeuttaa kaavan toteuttamista tai kaava on otettava huomioon lupaa myönnettäessä.

Suomessa aiemmin toteutettujen merkittävien rajat ylittävien energiainfrastruktuurihankkeiden (esimerkiksi Nord Stream - maakaasuputki ja Estlink 2 -sähkökaapeli) lupaprosesseissa ei ole ilmennyt ongelmia viranomaisten välisessä yhteistyössä tai lupaprosessin kestossa. Lupaprosessit on pystytty viemään läpi sujuvasti ilman viivästyksiä.

Energiainfrastruktuuriasetuksen liitteen II mukaisiin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvat sähkö, kaasu, öljy ja hiilidioksidi. Sähkö- ja kaasuhankkeet ovat sellaisia, joita voi olla Suomen osalta PCI-listalla. Ensimmäisellä PCI-listalla ovat Suomenlahden LNG-termiinalihanke ja Balticconnector - kaasuputkihanke. Energiainfrastruktuuriasetuksen mukainen lupamenettely tulee siten sovellettavaksi näihin hankkeisiin. Öljyä ei löydy Suomen kallioperästä, joten öljyhankkeet eivät käytännössä aktualisoidu Suomessa. Hiilidioksidin talteenotto liittyy tavallisimmin öljyn ja kaasun poraukseen.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on nimetä energiainfrastruktuuriasetuksen edellyttämä kansallinen toimivaltainen viranomainen ja saattaa voimaan asetuksen mukaisten lupamenettelyjen edellyttämät lainsäädännön muutokset.

Tavoitteena on myös sujuvoittaa Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiainfrastruktuurihankkeiden lupakäsittelyjä.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

3.2.1 Energiainfrastruktuuriasetuksen mukaiseen lupaprosessiin kuuluvat luvat

Energiainfrastruktuuriasetuksen soveltamisalaan kuuluvat sen sanamuodon mukaisesti energiainfrastruktuurin rakentamista koskevat luvat. Toimintalupia tai reitin tai sijainnin määrittäystä koskevia lupia ei ole pakko ottaa mukaan energiainfrastruktuuriasetuksen mukaiseen lupaprosessiin, mutta jäsenvaltiot voivat sisällyttää lupaprosessiin myös niitä, jos katsovat sen tarpeelliseksi.

Suomessa voitaisiin ottaa energiainfrastruktuuriasetuksen mukaiseen lupaprosessiin vain asetuksen sanamuodon mukaisesti energiainfrastruktuurihankkeiden rakentamista koskevat luvat. Rakentamista koskevia lupia ovat sähkömarkkinalain 14 §:n mukainen

hankelupa, maakaasumarkkinalain 6 luvun 5 §:n mukainen hankelupa, Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 6 ja 7 §:n mukainen suostumus Suomen talousvyöhykkeen hyödyntämiseen tai käyttöön, vesilain mukainen lupa, maankäyttö- ja rakennuslain 125 ja 126 §:n mukaiset rakennus- ja toimenpideluvat sekä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 23 ja 37 §:n mukaiset luvat.

Vaihtoehtona on ottaa energiainfrastruktuuriasetuksen mukaiseen lupaprosessiin rakentamista koskevien lupien lisäksi ympäristölupa, joka koskee ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa, ja lunastuslupa, joka koskee reitin määrittämistä ja sähkömarkkinalain 17 §:n mukainen kunnan suostumus johtoreitille.

3.2.2 Energiainfrastruktuuriasetuksen mukaiseen lupaprosessin järjestäminen

Jäsenvaltioiden on valittava energiainfrastruktuuriasetuksen mukaisen lupaprosessin järjestämiseen yksi asetuksen 8 artiklan 3 kohdan mukaisista järjestelmistä. Kokonaisvaltaisessa järjestelmässä toimivaltainen viranomainen antaisi yhden päätöksen, joka olisi ainoa lakisääteisestä lupamenettelystä seuraava oikeudellisesti sitova päätös. Koordinoidussa järjestelmässä kattavaan päätökseen sisältyisi useita eri asianomaisten viranomaisten antamia yksittäisiä oikeudellisesti sitovia päätöksiä. Toimivaltainen viranomainen voisi kuitenkin tehdä päätöksen toisen viranomaisen puolesta, jos viranomainen ei ole antanut päätöstään määräajassa. Yhteistyöhön perustuvassa järjestelmässä toimivaltainen viranomainen koordinoisi lupapäätösten antamista sekä tekisi päätöksen siitä, milloin hakemusasiakirjat ovat riittävät.

3.2.3 Kansallinen toimivaltainen viranomainen

Kansallisena toimivaltaisena viranomaisena voisi toimia joko työ- ja elinkeinoministeriö tai ympäristöministeriö tai energiainfrastruktuurihankkeissa mukana olevista viranomaisista Energiavirasto tai Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Toimivaltainen viranomainen voisi olla myös joku muu kuin tällä hetkellä olemassa oleva viranomainen, esimerkiksi erillinen lautakunta, johon nimettäisiin edustajat eri lupaviranomaisista.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Energiainfrastruktuuriasetuksen mukaisten lupaprosessien ja toimivaltaisen viranomaisen nimeämisen edellyttämät kansalliset toimet pantaisiin täytäntöön säätämällä uusi laki Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupakäsittelystä. Lisäksi sähkömarkkinalain, maakaasumarkkinalain, Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain, vesilain, ympäristönsuojelulain, maankäyttö- ja rakennuslain, vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain sekä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain soveltamisalaan tehtäisiin tarvittavat muutokset.

Energiainfrastruktuuriasetuksen mukaiseen lupaprosessiin sisällytettäisiin rakentamislupien lisäksi ympäristölupa, lunastuslupa ja sähkömarkkinalain 17 §:n mukainen kunnan suostumus johtoreitille. Ympäristöluvan ja reitin valintaa koskevien lupien ottaminen mukaan energiaiinfrastruktuuriasetuksen mukaiseen lupaprosessiin olisi enemmän asetuksen tavoitteen mukainen vaihtoehto kuin niiden jättäminen pois lupaprosessista. Mahdollisimman kattavalla energiaiinfrastruktuuriasetuksen mukaisen lupamenettelyn soveltamisalalla voitaisiin varmistaa se, että kaikki yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupaprosessit sujuvat mahdollisimman tehokkaasti. Ympäristölupa ja lunastuslupa ovat keskeisiä osia hankkeiden toteuttamisessa ja lupaprosessit ovat usein samaan aikaan käynnissä muiden hankkeen tarvitsemien lupien kanssa, joten ne on syytä sisällyttää lain soveltamisalaan.

Luonnonsuojelulain mukaiset poikkeuslupaprosessit voivat sijoittua ajallisesti sekä energiaiinfrastruktuuriasetuksen mukaiseen hakemusta edeltävään menettelyyn että varsinaiseen lupaprosessiin. Poikkeuslupa on usein edellytyksenä muiden lupien myöntämiselle, joten se ei sovellu luonteensa eikä aikataulujen puolesta otettavaksi mukaan asetuksen mukaiseen lupamenettelyyn, jossa toimivaltainen viranomainen hyväksyy kaikki hakemusasiakirjat.

Kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 84 §:n mukainen tutkimuslupa sijoittuu ajallisesti energiaiinfrastruktuuriasetuksen mukaiseen hakemusta edeltävään menettelyyn. Tutkimuslupa pitää kuitenkin olla myönnetty, ennen kuin lunastuslupahakemusta aletaan laatia. Tutkimuslupa ei siten sovellu aikataulujen

puolesta otettavaksi mukaan asetuksen mukaiseen lupamenettelyyn.

Kansalliseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi nimettäisiin kansallinen energia-alan sääntelyviranomainen, Energiavirasto. Tällä hetkellä yleinen kehittämislinjaus on, että taupauskohtaista päätöksentekoa ja rutiininomaisia viranomaistehtäviä pyritään siirtämään ministeriötasolta alaspäin virastotasolle. Tästä syystä ministeriöitä ei olisi perusteltua nimetä toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Erillisen lautakunnan perustaminen olisi myös vastoin nykyisiä hallinnon kehittämistavoitteita eikä olisi kovin tehokas ratkaisu. Energiavirastolle kuuluu energiaiinfrastruktuuriasetuksen soveltamisalaan kuuluvia lupa-asioita vastaavia lupa-asioita ja muita asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä ja se on itsenäinen ja riippumaton viranomainen. Energiainfrastruktuuriasetus kuuluu lupa-asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan ja Energiavirasto toimii hallinnonalalla viranomaisena, johon on sijoitettu energiahallinnon operatiivisia tehtäviä. Monissa muissa Euroopan Unionin jäsenvaltioissa on myös valittu kansalliseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi energia-alan sääntelyviranomainen.

Energiainfrastruktuuriasetuksen mukaisen lupaprosessin järjestämiseen sovellettaisiin yhteistyöhön perustuvaa järjestelmää.

Kokonaisvaltainen järjestelmä vaatisi suuria muutoksia Suomen lupajärjestelmään. Suomessa on paljon erilaisia lupia ja lupaviranomaiset ovat itsenäisiä. Lupia käsittelevien viranomaisten toiminnan luonteessa on merkittäviä eroja; osa luvista käsitellään viranomaisissa, joiden päätehtävä on toimia lupaviranomaisena, osa valtioneuvostossa ja ministeriöissä, joiden pääasialliset tehtävät liittyvät poliittiseen päätöksentekoon ja sen valmisteluun. Lisäksi on kunnallisten viranomaisten käsittelemiä lupia. Myös lupia käsittelevien viranomaisten harkintavallan luonteessa on eroja. Pääasiassa viranomaisten lupaharkinta on luonteeltaan oikeusharkintaa, mutta valtioneuvoston ja ministeriön käsittelemissä lupa-asioissa kriteerit ovat siinä määrin yleisluontoisia, että lupaviranomaisen harkintavalta muodostuu käytännössä laajaksi. Erityyppisten lupien käsittelyn keskittäminen yhdelle viranomaiselle olisi näiden erojen vuoksi lupamenettelyiden tarkoituksen näkökulmasta ongelmallista. Lisäksi riittävän asiantuntemuksen keskittäminen yhteen viranomaiseen olisi vaikeaa.

Koordinoitu järjestelmä on monimutkainen ja olisi työläs toteuttaa. Erityisen ongelmallista olisi säätää menettelystä, jossa toinen viranomainen voi ryhtyä käsittelemään toisen viranomaisen jo päättämää asiaa ja päättää asiasta toisin kuin tämä. Tällaista menettelyä on vaikea rakentaa hallinto-oikeuden yleisten periaatteiden mukaiseksi. Toimivaltaisella viranomaisella olisi myös tässä järjestelmässä paljon valtaa, joten sitä koskevat samat ongelmat kuin kokonaisvaltaista järjestelmää.

Yhteistyöhön perustuva järjestelmä olisi helpoin toteuttaa, koska se vaatisi vähiten muutoksia lainsäädäntöön ja lupaprosesseihin. Lupaviranomaisten itsenäisyyteen ja erilaisten lupien sekä päätöksenteon luonteeseen liittyviä yhteensovittamisongelmia olisi vähemmän kuin muissa järjestelmissä. Asiantuntemusta ei tarvitsisi kerätä yhteen viranomaiseen. Lupakäsittely olisi myös nopeinta niissä viranomaisissa, jotka kyseisiä lupatehtäviä muutoinkin hoitavat.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

4.1.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Esityksen taloudellisten vaikutusten arvioidaan jäävän kohtuullisen vähäisiksi. Energiainfrastruktuuriasetus on jäsenvaltioita suoraan velvoittavaa oikeutta. Asetuksesta aiheutuvien velvoitteiden taloudelliset vaikutukset on arvioitu itse asetuksessa. Esityksestä aiheutuvat taloudelliset vaikutukset koskevat lähinnä energiainfrastruktuuriasetuksen 8 artiklan mukaisen järjestelmän valinnasta sekä kansallisen toimivaltaisen viranomaisen nimeämisestä aiheutuvia vaikutuksia.

Kansalliseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi esitetään Energiavirasto, joka on olemassa oleva viranomainen. Esitys ei siten edellytä uuden viranomaisen perustamista, joten toimivaltaisen viranomaisen nimeämisestä ei aiheudu taloudellisia vaikutuksia. Toimivaltaisen viranomaisen tehtävät aiheuttaisivat Energiavirastolle jonkin verran lisätyötä. Koska esityksen soveltamisalaan kuuluvia hankkeita odotetaan tulevan vireille harvoin, Energiaviraston ei arvioida tarvitsevan lisäresursseja tehtävän hoitamiseen.

Energiainfrastruktuuriasetuksen 8 artiklan mukaisista järjestelmistä esitetty yhteistyöhön perustuva järjestelmä ei aiheuta suuria muutoksia Suomen lupajärjestelmään toisin kuin kokonaisvaltainen ja koordinoitu järjes-

telmä, jotka olisivat edellyttäneet suuria muutoksia Suomen oikeusjärjestelmään. Yhteistyöhön perustuvassa järjestelmässä lupaviranomaisilla säilyy itsenäinen päätösvalta lupa-asioissa. Järjestelmän valinnasta ei tämän vuoksi aiheudu merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

4.1.2 Vaikutukset yrityksiin

Suomen osalta PCI-listalla voi olla lähinnä sähkö- ja kaasuhankkeita, joiden toteuttajina todennäköisesti ovat kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj ja kaasuyhtiö Gasum Oy. Muihin yrityksiin esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia. Tällä hetkellä Suomen osalta PCI-listalla on Suomenlahden LNG-termiinalihanke ja siihen liittyvä Balticconnector -kaasuputkihanke. Muita hankkeita ei ole odotettavissa lähitulevaisuudessa, joten esityksen vaikutukset yrityksiin jäävät vähäisiksi.

Esityksen mukaan energiainfrastruktuuriasetuksen mukaisissa lupa-asioissa toimivaltainen viranomainen koordinoi lupaprosesseja ja määrittelee niille yksityiskohtaisen aikataulun. Tämän arvioidaan vähentävän yritysten hallinnollista taakkaa jonkin verran. Lupaprosessien sujuvoittaminen myös ehkäisee hankkeiden viivästyemisestä johtuvia taloudellisia tappioita.

Esityksestä ei aiheudu yrityksille uusia veroja tai taloudellisesti merkittäviä maksuja. Esitys ei vaikuta yritysten väliseen kilpailuasemaan tai kansainväliseen kilpailukykyyn.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksen soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden harvinaisuuden vuoksi vaikutukset viranomaisten toimintaan arvioidaan kokonaisuudessaan vähäisiksi. Tästä syystä myös vaikutukset Energiaviraston ja muiden esityksen soveltamisalaan kuuluvien lupaviranomaisten organisaatioon ja henkilöstöön arvioidaan vähäisiksi.

Energiainfrastruktuuriasetuksesta aiheutuu suoraan vaikutuksia viranomaisten keskinäisiin suhteisiin. Esityksen mukainen yhteistyöhön perustuva järjestelmä vaikuttaa viranomaisten keskinäisiin suhteisiin vähemmän kuin kokonaisvaltainen tai koordinoitu järjestelmä. Esitettyssä yhteistyöhön perustuvassa järjestelmässä Energiavirasto päättäisi toimivaltaisena viranomaisena muiden viran-

omaisten toimivaltaan kuuluvien lupasioiden joistakin prosessuaalisista asioista ja määrittäisi lupaprosessien yksityiskohtaiset aikataulut. Asianomaisilla lupaviranomaisilla säilyisi kuitenkin lupa-asioiden ratkaisussa itsenäinen päätösvalta.

4.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei muuteta lupien myöntämisedellytyksiä, joten sillä ei ole ympäristövaikutuksia.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitys turvaa asianosaisten mahdollisuudet osallistua ympäristöä koskevaan päätöksentekoon, eikä sillä ole muita yhteiskunnallisia vaikutuksia.

5 Asian valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 18 päivänä joulukuuta 2013 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella energiainfrastruktuuriasetuksen mukaisten lupamenettelyjen edellyttämät lainsäädännön muutokset. Työryhmän jäseninä olivat edustajat työ- ja elinkeinoministeriöstä, ympäristöministeriöstä, Energiavirastosta, Etelä-Suomen aluehallintovirastosta ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Lisäksi työryhmän työhön osallistui pysyvänä asiantuntijana oikeusministeriön edustaja.

Työryhmä kuuli valmistelun aikana asiantuntijoita työ- ja elinkeinoministeriöstä, Fingrid Oyj:stä, Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta, ulkoasiainministeriöstä, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:stä, Gasum Oy:stä, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta, Suomen Kaasuyhdistys ry:stä, Suomen kuntaliitosta, ympäristöministeriöstä ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry:stä.

Työryhmä luovutti mietintönsä 1 päivänä huhtikuuta 2014.

Työ- ja elinkeinoministeriö sai työryhmän ehdotuksesta lausunnot oikeusministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Energiavirastolta, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta, Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Suomen kuntaliitolta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitolta, Energiateollisuus ry:ltä, Suomen Kaasuyhdistys ry:ltä, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:ltä ja Gasum Oy:ltä. Lausunnoissa puollettiin Energiaviraston nimeämistä kansalliseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi sekä lupamenettelyyn valittua yhteistyöhön perustuvaa järjestelmää.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Energiainfrastruktuuriasetuksen 7 artiklan mukaisia arviointimenettelyjä koskevat mahdolliset lainsäädännön muutosehdotukset valmistellaan erikseen ympäristöministeriön asettamassa työryhmässä, jonka määräaika on 30 päivänä syyskuuta 2014.

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys (HE 214/2013 vp) ympäristönsuojelulaiksi. Tähän esitykseen sisältyvät muutosehdotukset tulisi eduskuntakäsittelyn aikana sovittaa tarvittaessa yhteen mainitun esityksen kanssa.

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys (HE 50/2014 vp) laeiksi sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain, Energiavirastosta annetun lain 1 ja 4 §:n sekä Finanssivalvonnasta annetun lain 71 §:n muuttamisesta. Tähän esitykseen sisältyvät muutosehdotukset tulisi eduskuntakäsittelyn aikana sovittaa tarvittaessa yhteen mainitun esityksen kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki Euroopan unionin yhteistä etua koskevien hankkeiden lupamenettelystä

1 §. *Soveltamisala.* Lakia sovellettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013 Euroopan laajuisien energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta (energiainfrastruktuuriasetus) tarkoitettujen hankkeiden lupamenettelyyn. Energiainfrastruktuuriasetuksen soveltamisalaan kuuluvat energiainfrastruktuurin rakentamista koskevat luvat. Toimintalupia tai reitin tai sijainnin määrittäystä koskevia lupia ei ole pakko ottaa mukaan energiainfrastruktuuriasetuksen mukaiseen lupaprosessiin, mutta jäsenvaltiot voivat sisällyttää lupaprosessiin myös niitä, jos katsovat sen tarpeelliseksi. Pykälässä säädettäisiin, mihin lupiin lakia sovelletaan. Pykälässä olisi lueteltu lain soveltamisalaan kuuluvat luvat tyhjentävästi.

Sähkömarkkinalain (588/2013) 14 §:n mukaan nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentamiseen on pyydettyvä hankelupa Energiavirastolta. Valtakunnan rajan ylittävän, nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentamiseen on pyydettyvä hankelupa työ- ja elinkeinoministeriöltä. Hankelupa koskee energiainfrastruktuurin rakentamista ja kuuluisi siten lain soveltamisalaan. Sähkömarkkinalain 17 §:n mukainen kunnan suostumus tarvitaan erikseen johtoreitille, jos oikeutta johdon sijoittamiseen ei lunasteta ja sähköjohto rakennetaan muualle kuin kaavassa varatulle alueelle. Koska kyseessä vaihtoehtoinen menettely lunastusluvalle, suostumus kuuluisi lain soveltamisalaan.

Maakaasumarkkinalain (508/2000) 6 luvun 5 §:n mukaan maan rajan ylittävän siirtoputken rakentamiseen on haettava hankelupaa työ- ja elinkeinoministeriöltä. Hankelupa koskee energiainfrastruktuurin rakentamista ja kuuluisi siten lain soveltamisalaan.

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 6 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksen hyö-

dyntää talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvaroja sekä tehdä tällaiseen hyödyntämiseen tähtäävää tutkimusta tai suorittaa talousvyöhykkeellä muuta toimintaa, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen (hyödyntämisoikeus). Lain 7 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksen tekosaarten, edellä tarkoitettuun hyödyntämisoikeuteen liittyvään toimintaan käytettävien laitteiden ja muiden rakennelmien sekä sellaisten muiden laitteiden ja rakennelmien rakentamiseen ja käyttämiseen, jotka saattavat haitata Suomelle kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluvien oikeuksien käyttämistä talousvyöhykkeellä. Energiainfrastruktuurin rakentaminen Suomen talousvyöhykkeelle edellyttää valtioneuvoston suostumusta lain 6 tai 7 §:n nojalla, joten suostumus kuuluisi siten lain soveltamisalaan siltä osin, kuin se koskee rakentamista. Tutkimusta varten annettu valtioneuvoston suostumus koskee hankkeen edellytysten selvittämistä, joten se rajattaisiin lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Vesilain (587/2011) 3 luvun 2 §:n mukaan vesitaloushankkeella on oltava aluehallintoviraston lupa, jos se voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos aiheuttaa jonkin laissa määritellyn seurauksen. Seurauksista riippumatta lupa on aina oltava lain 3 luvun 3 §:n mukaan esimerkiksi vesi-, viemäri-, voima- tai muun johdon tekemiselle yleisen kulku- tai valtaväylän ali. Vesilain mukainen lupa koskee energiainfrastruktuurin rakentamista ja kuuluisi siten lain soveltamisalaan. Lain soveltamisalaan kuuluisivat vain yhteistä etua koskevien energiahankkeiden rakentamista koskevat vesilain mukaiset luvat. Esimerkiksi hankkeen edellytysten tutkimiseen tarkoitettu vesilain mukainen lupa ei kuuluisi lain soveltamisalaan.

Ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava ympäristölupa. Luvanvaraisista toiminnoista on säädetty ympäristönsuojeluasetuksessa (169/2000). Ympäristölupa koskee ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa, ei hankkeen rakentamista. Tällä perusteella ympäristöluvan voisi jättää pois lain soveltamisalasta. Ympäristölupa on kuitenkin keskeinen osa

hankkeiden toteuttamista ja sitä koskeva lupaprosessi on samaan aikaan käynnissä muiden lain soveltamisalaan kuuluvien lupien kanssa., joten se on syytä sisällyttää lain soveltamisalaan.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 125 §:n mukaan rakennuksen rakentamiseen on oltava rakennuslupa. Rakennuslupan sijasta rakentamiseen voidaan hakea lain 126 §:n mukainen toimenpidelupa sellaisten rakennelmien ja laitosten, kuten maston, säiliön ja piipun pystyttämiseen, joiden osalta lupa-asian ratkaiseminen ei kaikilta osin edellytä rakentamisessa muutoin tarvittavaa ohjausta. Toimenpidelupa tarvitaan lisäksi sellaisen rakennelman tai laitoksen pystyttämiseen ja sijoittamiseen, jota ei pidetä rakennuksena, jos toimenpiteellä on vaikutusta luonnonoloihin, ympäröivän alueen maankäyttöön taikka kaupunki- tai maisemakuvaan. Energiainfrastruktuurin rakentaminen saattaa vaatia sekä rakennuslupia että toimenpidelupia, joten ne kuuluisivat lain soveltamisalaan. Energiainfrastruktuurihankkeen toteuttaminen saattaa vaatia myös rakentamista alueille, joilla rakentamiseen tarvitaan maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:ssä säädettyä poikkeamista rakentamista koskevista säännöksistä, määräyksistä, kielloista ja muista rajoituksista. Tästä syystä myös 171 §:n mukainen poikkeaminen on syytä sisällyttää lain soveltamisalaan.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 23 §:n mukaan vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain Turvallisuus- ja kemikaaliviraston luvalla. Lupaa on haettava ennen yksityiskohtaisten toteutusratkaisujen tekemistä hyvissä ajoin ennen varaston rakennustöiden aloittamista. Lain 37 §:n mukaan maakaasun siirtoon tarkoitettujen putkistojen rakentamiseen vaaditaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston myöntämä rakentamislupa. Luvat koskevat energiainfrastruktuurin rakentamista ja kuuluisivat siten lain soveltamisalaan.

Kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 5 §:n mukainen lunastuslupa tarvitaan usein sähkön siirtojohtojen tai maakaasun siirtoputken tarvitseman alueen hankkimiseen. Lunastuslupa koskee reitin määrittämistä, joten se olisi mahdollista jättää pois lain soveltamisalasta. Lunastuslupa on kuitenkin keskeinen osa lupien kokonaisuutta ja lupaprosessi voi olla samaan aikaan käynnissä muiden

lain soveltamisalaan kuuluvien lupien kanssa. Lisäksi lunastuslupien mukaan ottaminen mahdollistaa energiainfrastruktuuriasetuksen mukaisen käsittelyaikataulun pidentämisen 9 kuukaudella 6 kuukauden sijaan, eikä asetuksessa säädetty erillinen 6 kuukauden käsittelyaika koske tällöin lunastuslupia.

2 §. Viivytyksetön käsittely. Energiainfrastruktuuriasetuksen 7 artiklan 3 kohdan mukaan yhteistä etua koskevat hankkeet on asetettava korkeimpaan mahdolliseen asemaan kansallisessa tärkeysjärjestyksessä, mikäli tällainen asema on olemassa kansallisessa oikeudessa, ja niitä on käsiteltävä tämän aseman mukaisesti lupaprosesseissa ja, jos kansallisessa oikeudessa niin säädetään, alueidenkäytön suunnittelussa, mukaan lukien ympäristöarviointimenettelyt, siinä määrin kuin tällaisesta käsittelystä säädetään vastaavan tyyppisiin energiainfrastruktuureihin sovellettavassa kansallisessa oikeudessa.

Asetuksen johdanto-osan kohdan 40 mukaan niiden jäsenvaltioiden, joissa energiainfrastruktuurihankkeilla ei nykyisin ole kansallisessa tärkeysjärjestyksessä korkeinta mahdollista oikeudellista asemaa lupamenettelyissä, olisi harkittava tällaisen aseman käyttöönottoa ja erityisesti arvioitava, nopeuttaisiko tämä lupaprosessia.

Energiainfrastruktuurihankkeiden ensisijaisesta asemasta ei säädetäisi velvoittavaa säännöstä, jonka mukaan hankkeet olisi asetettava etusijalle muihin hankkeisiin nähden. Yhteistä etua koskevien energiahankkeiden nopean toteutuksen turvaamiseksi kunkin viranomaisen olisi kuitenkin huolehdittava, että näihin hankkeisiin liittyvät tehtävät käsitellään viivytyksettä. Säännös olisi siten tavoitteellinen. Säännös koskisi myös hankkeeseen liittyviä toimia ennen energiainfrastruktuuriasetuksen 10 artiklan mukaisen lupaprosessin alkamista ja sen ulkopuolelle jääviä lupamenettelyitä. Yhteistä etua koskevien energiahankkeiden toteuttamiseen liittyviä toimenpiteitä olisivat esimerkiksi kaavoitus ja sellaisten lupien käsittely, jotka eivät kuulu 1 §:n 2 momentissa säädettyyn lain soveltamisalaan.

3 §. Toimivaltainen viranomainen. Kansalliseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi nimitettäisiin kansallinen energia-alan sääntelyviranomainen, Energiavirasto. Energiavirastolle kuuluu energiainfrastruktuuriasetuksen soveltamisalaan kuuluvia lupa-asioita vastaavia lupa-asioita ja muita asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä. Se on itsenäinen ja riippumaton viranomainen. Energia-

infrastruktuuriasetus kuuluu lupa-asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan ja Energiavirasto toimii hallinnonalalla viranomaisena, johon on sijoitettu energiahallinnon operatiivisia tehtäviä. Monissa muissa Euroopan Unionin jäsenvaltioissa on myös valittu kansalliseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi energia-alan sääntelyviranomaisen.

Ahvenanmaan itsehallintolain 59 b §:n 3 momentin mukaan jos jäsenvaltio yhteisön oikeuden mukaan voi nimetä vain yhden hallintoviranomaisen sellaisessa tilanteessa, jossa sekä maakunnalla että valtakunnalla olisi toimivaltaa, viranomaisen nimeäminen kuuluu valtakunnalle. Näin ollen Energiavirasto olisi kansallinen toimivaltainen viranomaisen myös Ahvenanmaan maakunnassa.

4 §. Lupamenettelyn järjestäminen. Suomessa valittaisiin sovellettavaksi energiainfrastruktuuriasetuksen 8 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukainen yhteistyöhön perustuva järjestelmä. Yhteistyöhön perustuva järjestelmä vaatisi vähiten muutoksia lainsäädäntöön ja lupaprosesseihin. Lupaviranomaisten itsenäisyyteen ja erilaisten lupien sekä päätöksenteon luonteeseen liittyviä yhteensovittamisongelmia olisi vähemmän kuin muissa järjestelmissä. Asiantuntemusta ei tarvitsisi kerätä yhteen viranomaiseen. Yhteistyöhön perustuva järjestelmä olisi näin ollen myös taloudellisesti tehokkain. Aikaisempien kokemusten perusteella Suomessa toteutettujen rajat ylittävien energiainfrastruktuurihankkeiden lupaprosessit on pystytty viemään läpi sujuvasti ilman viivästyksiä viranomaisten yhteistyöllä. Yhteistyöhön perustuva järjestelmä myös turvaisi parhaiten nopean lupakäsittelyn, koska menettely ei poikkeaisi merkittävästi muiden hankkeiden lupamenettelyistä, joista viranomaisilla on kokemusta.

Hanke tulisi vireille Energiavirastossa, kun hankkeen toteuttaja ilmoittaa hankkeesta kirjallisesti energiainfrastruktuuriasetuksen 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti. Lupahakemukset varsinaisissa lupaviranomaisissa tulisivat vireille silloin, kun hankkeen toteuttaja toimittaa viranomaisille hakemusasiakirjat. Hankkeen ja hakemuksen vireilletulo tapahtuisi siten hallintolain ja muiden lupien käsittelyyn liittyvien lakien menettelysäännösten mukaisesti, eikä vireilletulosta olisi tarvetta säätää erikseen. Hakemusasiakirjojen toimittaminen viranomaisille ja siten lupahakemuksen vireilletuloajankohdasta vastaisi energiainfrastruktuuriasetuksen

10 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettua hakemusasiakirjojen luonnoksen toimitamisen ajankohtaa.

Energiainfrastruktuuriasetuksen 10 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaan toimivaltaisen viranomaisen on todettuaan hankeilmoituksen vastaanotetuksi yksilöitävä tiiviissä yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten kanssa ja tarvittaessa hankkeen toteuttajan ehdotuksen perusteella niiden tietojen kattavuus ja yksityiskohtaisuus, jotka hankkeen toteuttajan on toimitettava osana hakemusasiakirjoja kattavan päätöksen hakemiseksi. Hakemusasiakirjojen osana toimitettavien tietojen kattavuutta ja yksityiskohtaisuutta arvioitaisiin pääsääntöisesti voimassa olevien lakien ja niiden nojalla annettujen säännösten perusteella. Myöhemmin julkaistavassa yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelyä koskevassa käsikirjassa julkaistaisiin tarkistuslista, jonka pohjalta hakemuksiin tarvittavat tiedot voidaan yksilöidä. Yhteistyöhön perustuva järjestelmä ei rajaisi kunkin viranomaisen hallintolain mukaista neuvontavelvollisuutta, ja hankkeen toteuttaja voisi jatkossakin kääntyä suoraan lupaviranomaisen puoleen.

Yhteistyöhön perustuvassa järjestelmässä lupaprosessit eri viranomaisissa säilyisivät erillisinä. Toimivaltainen viranomaisen voisi hyväksyä tarvittavien lupien lopulliset hakemusasiakirjat eri aikaan eri lupien osalta. Näin ollen energiainfrastruktuuriasetuksen 10 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukainen lakisääteinen lupamenettely voisi alkaa eri lupien osalta eri aikaan riippuen siitä, milloin lopulliset hakemusasiakirjat ovat valmiit. Lakisääteistä lupamenettelyä koskeva yhden vuoden ja kuuden kuukauden määräaika alkaisi kulua siitä, kun Energiavirasto hyväksyy viimeisen lupahakemuksen lopulliset hakemusasiakirjat.

Energiainfrastruktuuriasetuksen 10 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaan lisätietoja voidaan pyytää lopullisten hakemusasiakirjojen hyväksymisen jälkeen vain siinä tapauksessa, että se on perusteltua muuttuneiden olosuhteiden vuoksi. Tämä ei kuitenkaan estäisi esimerkiksi asiakirjojen sisäisten ristiriitaisuuksien poistamiseksi tehtäviä tai muita vähäisiä muutoksia koskevia hakemusasiakirjojen täydennyspyyntöjä. Hankkeen toteuttaja voisi myös oma-aloitteisesti täydentää hakemusasiakirjoja neuvoteltuaan siitä asianomaisen lupaviranomaisen kanssa.

5 §. Hakemusasiakirjojen toimittaminen. Pykälässä säädettäisiin, että lain 1 §:n 2 mo-

mentissa tarkoitettua lupaa koskeva hakemus ja siihen liittyvät asiakirjat on toimitettava samanaikaisesti sekä toimivaltaiselle viranomaiselle että sille lupaviranomaiselle, jonka toimivaltaan kyseinen asia kuuluu. Säännös koskisi energiainfrastruktuuriasetuksen 10 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen hakemusasiakirjojen luonnosten ja sen jälkeen toimitettavien asiakirjojen toimittamista viranomaisille. Asiakirjojen samanaikainen toimittaminen koskisi kutakin lupasiaa erikseen. Säännöksellä varmistettaisiin se, että toimivaltaisen viranomaisen ja varsinaisen lupaviranomaisen yhteistyö sujuu saumattomasti ja molemmilla on samat asiakirjat käytössään. Säännös ei kuitenkaan edellyttäisi kaikkien lain soveltamisalaan kuuluvien lupa-asioiden vireille saattamista samanaikaisesti.

Asiakirjojen samanaikainen toimittaminen ei koskisi lupamennettelyyn liittyvää hankeilmoitusta ja sen käsittelyyn liittyviä asiakirjoja sekä yleisön osallistumista koskevan toimintamallin käsittelyyn liittyviä asiakirjoja. Näiltä osin toimivaltainen viranomainen olisi velvollinen huolehtimaan asiakirjojen toimitamisesta muille viranomaisille.

6 §. Hakemusasiakirjojen hyväksyminen. Pykälän mukaan Energiaviraston olisi pyydettävä asianomaisen lupaviranomaisen lausunto hakemusasiakirjojen riittävydestä ennen kuin se tekee energiainfrastruktuuriasetuksen 10 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyn päätöksen hakemusasiakirjojen hyväksymisestä. Energiavirasto ei voisi hyväksyä hakemusasiakirjoja vastoin asianomaisen lupaviranomaisen kantaa. Energiavirasto voisi sen sijaan jättää hakemusasiakirjat hyväksymättä, vaikka asianomainen viranomainen olisi puoltanut hyväksymistä. Energiavirastossa ei välttämättä ole sellaista asiantuntemusta eri lupa-asioihin vaadittavista asioista, että se voisi itsenäisesti päättää, milloin hakemusasiakirjat ovat riittävät. Tästä syystä on tarpeen säätää, että hakemusasiakirjat voi hyväksyä vain varsinaisen lupaviranomaisen puoltaessa hyväksymistä.

7 §. Muut Energiaviraston tehtävät. Energiainfrastruktuuriasetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion tai toimivaltaisen viranomaisen on viimeistään 16 päivänä toukokuuta 2014 tarvittaessa yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten kanssa julkaistava käsikirja yhteistä etua koskeviin hankkeisiin sovellettavasta lupaprosessista. Käsikirjaa on päivitettävä tarpeen mukaan, ja se on asetettava yleisön saataville. Käsikirja

valmistellaan ympäristöministeriön asettamassa työryhmässä. Käsikirjan päivittäminen ja sen asettaminen yleisön saataville sopisi paremmin toimivaltaisen viranomaisen tehtäväksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siten, että Energiavirasto vastaa käsikirjan päivittämisestä ja sen asettamisesta yleisön saataville.

Energiainfrastruktuuriasetuksen 9 artiklan 7 kohdan mukaan hankkeen toteuttajan tai, mikäli kansallisessa oikeudessa niin säädetään, toimivaltaisen viranomaisen on perustettava ja päivitettävä säännöllisesti yhteistä etua koskevan hankkeen verkkosivusto, jolla julkaistaan hanketta koskevia tietoja, jolta on linkki komission verkkosivustolle ja jonka on täytettävä liitteessä VI olevassa 6 kohdassa esitetyt vaatimukset. Yhteistä etua koskevan hankkeen verkkosivuston perustaminen ja päivittäminen sopisi paremmin toimivaltaisen viranomaisen kuin hankkeen toteuttajan tehtäväksi, joten pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Energiavirasto vastaa yhteistä etua koskevan hankkeen verkkosivuston perustamisesta ja päivittämisestä.

8 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin, että Energiaviraston päätökseen hakemusasiakirjojen riittävydestä ei saa erikseen hakea valittamalla muutosta. Hakemusasiakirjojen hyväksymistä koskevaan päätökseen voisi siten hakea muutosta pääasian yhteydessä.

Esityksessä ei ole tarkoitus muuttaa lain soveltamisalaan kuuluvien lupien muutoksenhakua. Tästä olisi selventävä säännös pykälän 2 momentissa.

Energiainfrastruktuuriasetuksen 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisen hankeilmoituksen hyväksyminen tai hylkääminen ei sisällä sellaista asiaratkaisua, johon voisi hakea muutosta.

9 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta.

1.2 Sähkömarkkinalaki

14 §. Hankelupa suurjännitejohdon rakentamiseen. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jonka mukaan energiainfrastruktuuriasetuksessa tarkoitettua yhteistä etua koskevan energiahankkeen edellyttämän hankeluvan käsittelyyn sovelletaan myös energiainfrastruktuuriasetusta ja Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamennettelyä annettua lakia.

17 §. Kunnan asemaa koskevat säännökset. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jonka

mukaan energiainfrastruktuuriasetuksessa tarkoitetun yhteistä etua koskevan energiahankkeen edellyttämän kunnan suostumuksen käsittelyyn sovelletaan myös energiainfrastruktuuriasetusta ja Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia.

1.3 Maakaasumarkkinalaki

6 luku. Luvat ja ilmoitukset

5 §. Pykälään lisättäisiin *uusi 4 momentti*, jonka mukaan energiainfrastruktuuriasetuksessa tarkoitetun yhteistä etua koskevan energiahankkeen edellyttämän hankeluvan käsittelyyn sovelletaan myös energiainfrastruktuuriasetusta ja Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia.

1.4 Laki Suomen talousvyöhykkeestä

7 a §. *Euroopan unionin yhteistä etua koskevat energiahankkeet.* Pykälässä säädettäisiin, että energiainfrastruktuuriasetuksessa tarkoitetun yhteistä etua koskevan energiahankkeen edellyttämän suostumuksen käsittelyyn lukuun ottamatta tutkimusta varten annettavaa suostumusta sovelletaan myös energiainfrastruktuuriasetusta ja Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia.

1.5 Vesilaki

11 luku. Hakemusmenettely

1 §. *Soveltamisala.* Pykälään lisättäisiin *uusi 2 momentti*, jonka mukaan energiainfrastruktuuriasetuksessa tarkoitetun yhteistä etua koskevan energiahankkeen rakentamista koskevan lupa-asian käsittelyyn sovelletaan myös energiainfrastruktuuriasetusta ja Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia.

1.6 Ympäristönsuojelulaki

6 luku. Lupamenettely

40 a §. *Euroopan unionin yhteistä etua koskevat energiahankkeet.* Pykälässä säädettäisiin, että energiainfrastruktuuriasetuksessa tarkoitetun yhteistä etua koskevan energiahankkeen edellyttämän ympäristöluvan käsittelyyn sovelletaan myös energiainfrastruktuuriasetusta ja Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia.

telyyn sovelletaan myös energiainfrastruktuuriasetusta ja Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia.

1.7 Maankäyttö- ja rakennuslaki

130 a §. *Euroopan unionin yhteistä etua koskevat energiahankkeet.* Pykälässä säädettäisiin, että energiainfrastruktuuriasetuksessa tarkoitetun yhteistä etua koskevan energiahankkeen edellyttämän rakennuslupan, toimenpideluvan ja 171 §:n mukaisen poikkeamisen käsittelyyn sovelletaan myös energiainfrastruktuuriasetusta ja Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia.

1.8 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

5 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälään lisättäisiin *uusi 6 momentti*, jonka mukaan energiainfrastruktuuriasetuksessa tarkoitetun yhteistä etua koskevan energiahankkeen edellyttämän 23 ja 37 §:n mukaisen luvan käsittelyyn sovelletaan myös energiainfrastruktuuriasetusta ja Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia.

1.9 Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta

1 §. Pykälään lisättäisiin *uusi 2 momentti*, jonka mukaan energiainfrastruktuuriasetuksessa tarkoitetun yhteistä etua koskevan energiahankkeen edellyttämän lunastuslupan käsittelyyn sovelletaan myös energiainfrastruktuuriasetusta ja Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia.

1.10 Laki Energiavirastosta

1§. *Tehtävät.* Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin lisäys, jonka mukaan Energiaviraston viraston tehtäviin kuuluisivat myös energiainfrastruktuuriasetuksen tarkoittamalle toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvat tehtävät. Tämä säädettäisiin viittauksella Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettuun lakiin.

Pykälän 3 momenttiin puolestaan tehtäisiin lisäys, jonka mukaan Energiaviraston tehtäviin kuuluisivat myös energiainfrastruktuuri-

riasetuksessa kansalliselle sääntelyviranomaiselle säädetyt tehtävät.

4 §. Ylijohtajan tehtävät. Pykälän 2 kohdassa säädettyihin Energiaviraston päällikönä toimivan ylijohtajan tehtäviin lisättäisiin energiainfrastruktuuriasetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä Energiaviraston ratkaistavaksi säädettyjen asioiden ratkaiseminen. Säännös olisi yhdenmukainen sen kanssa, että ratkaisuvälillä kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvissa tehtävissä on keskitetty ylijohtajalle.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan ensitilassa. Lakien kiireellisen voimaansaattamisen syynä on, että energiainfrastruktuuriasetus on tullut voimaan 14 päivänä toukokuuta 2013 ja jäsenvaltioiden on tullut nimetä kansallinen toimivaltainen viranomainen viimeistään 16 päivänä marraskuuta 2013. Euroopan komissio on tehnyt 24 päivänä maaliskuuta 2014 niin sanotun pilottiprojektin puitteissa selvityspyynnön, joka koskee sitä, ettei Suomi ole nimennyt energiainfrastruktuuriasetuksen tarkoittamaa toimivaltaista viranomaista.

3 Suhde perustuslakiin ja sääntämisyjärjestys

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Vastuu ympäristöstä kattaa sekä aktiivisen tekemisen että passiivisen pidättäytymisen ympäristön vahingoittamisesta. Muista perusoikeussäännöksistä poiketen perustuslain 20 §:n 1 momentti ei rakennusyksilöllisten tai kollektiivisten oikeuksien turvaamisen ajatukselle, vaan asettaa kaikille kuuluvan vastuun luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä. Perusoikeussäännösten muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 309/1993 vp) säännöksen vastuulähtökohtaa perustellaan sillä, että luonnon ja ympäristön suojeluun liittyy sellaisia arvoja, joita ei voi palauttaa ihmisyyksilöiden oikeuksiksi. Säännöksen ilmaiset ympäristöarvot tulee ottaa huomioon kaikessa ympäristöllisesti merkityksellisessä lainsäädännössä ja lainkäytössä. Energiainfrastruktuuriasetuksen soveltamisalaa kuuluvat hankkeet ovat perusluonteeltaan merkittäviä hankkeita ja niillä on jo lähtökohtaisesti ympäristövaikutuk-

sia. Tällaisilla hankkeilla on potentiaalia aiheuttaa laajojakin muutoksia ympäristössään. Rakentamisen aikaiset haitat asetuksen soveltamisalaa kuuluvissa hanketyypeissä voivat olla merkittäviä ja haitankärsijöiden piiri voi olla laaja. Ympäristöperusoikeuksien toteutuminen ja huomioiminen tällaisten hankkeiden kohdalla on tärkeää. Esityksellä ei muuteta energiainfrastruktuurihankkeiden tarvitsemien lupien myöntämisedellytyksiä, joten sen ei arvioida olevan ongelmallinen perustuslain 20 §:n 1 momentin kannalta.

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Energiainfrastruktuuriasetuksen tavoitteena on Euroopan laajuisten energiaverkkojen rakentamisen ohella taata kansalaisten korkeatasoinen osallistumis- ja tiedonsaantioikeus. Energiainfrastruktuuriasetuksen 9 artiklassa säännellään erityisistä vaatimuksista prosessin avoimuuden ja yleisön osallistumisen kannalta. Vastaavasti energiainfrastruktuuriasetuksen soveltamisalaa kuuluvia hankkeita koskevien lakien säännöksissä osallistumisjärjestelmillä on keskeinen rooli. Esityksellä ei tule olemaan vaikutusta näiden säännösten soveltamiseen eikä sen tämän vuoksi arvioida olevan ongelmallinen perustuslain 20 §:n 2 momentin kannalta.

Perustuslain 121 §:n mukaan kuntien hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Esityksen mukaan energiainfrastruktuuriasetuksen mukaiseen lupaprosessiin kuuluisivat kunnallisen itsehallinnon piiriin kuuluvista luvista maankäyttö- ja rakennuslain 125 ja 126 §:n mukaiset rakennus- ja toimenpideluvat ja 171 § mukainen poikkeaminen sekä sähkömarkkinalain 17 §:n mukainen kunnan suostumus johtoreitille.

Kansalliseksi toimivaltaiseksi viranomaisiksi nimettäisiin Energiavirasto, joka on valtion viranomainen. Toimivaltaisella viranomaisella on suoraan energiainfrastruktuuriasetuksen nojalla valtaa puuttua asetuksen mukaiseen lupaprosessiin kuuluvien lupien käsittelyyn. Esitettyssä yhteistyöhön perustuvassa järjestelmässä toimivaltainen viranomainen yksilöi lupahakemuksiin tarvittavien tietojen kattavuuden, määrittelee lupaprosessin yksityiskohtaisen aikataulun, pyytää hankkeen toteuttajaa täydentämään hakemusta muiden viranomaisten puolesta ja hyväksyy lopulliset hakemusiakirjat. Kaikki edellä mainitut toimet on tehtävä tiiviissä

yhteistyössä varsinaisen lupaviranomaisen kanssa. Toimivaltainen viranomaislainen ei voisi myöskään hyväksyä lopullisia hakemusasiakirjoja vastoin varsinaisen lupaviranomaisen kantaa.

Toimivaltaisen viranomaisen toimivalta koskisi siten vain prosessuaalisia asioita. Lupaviranomaisilla säilyisi edelleen lupasioiden ratkaisussa itsenäinen päätösvalta. Esitys ei näin ollen tältä osin loukkaa kunnallisen itsehallinnon periaatetta.

Esityksen mukaan yhteistä etua koskevaan energiahankkeeseen liittyvät tehtävät on käsi-

teltävä viivytyksettä. Näihin tehtäviin sisältyy myös kunnallisen itsehallinnon piiriin kuuluva alueidenkäytön suunnittelu. Koska säännös olisi tavoitteellinen, sen ei voida katsoa loukkaavan kunnallisen itsehallinnon periaatetta.

Laki voitaisiin näin ollen säätää tavallisessa lainsäätämismenettelyssä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013, jäljempänä *energiainfrastruktuuriasetus*, tarkoitettua yhteistä etua koskevan energiahankkeen lupamenettelystä.

Lupia, joihin 1 momentissa tarkoitettua menettelyä sovelletaan, ovat:

1) sähkömarkkinalain (588/2013) 14 §:n mukainen hankelupa suurjännitejohdon rakentamiseen ja 17 §:n mukainen kunnan suostumus sähköjohdon reitille;

2) maakaasumarkkinalain (508/2000) 6 luvun 5 §:n mukainen hankelupa maan rajan ylittävän siirtoputken rakentamiseen;

3) Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 6 ja 7 §:n mukainen suostumus Suomen talousvyöhykkeen hyödyntämiseen tai käyttöön lukuun ottamatta yksinomaan tutkimusta varten annettavaa suostumusta;

4) vesilain (587/2011) 3 luvun mukainen lupa rakentamista koskevaan vesitaloushankkeeseen;

5) ympäristönsuojelulain (86/2000) 28 §:n mukainen ympäristölupa;

6) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 125 §:n mukainen rakennuslupa, 126 §:n mukainen toimenpidelupa ja 171 §:n mukainen poikkeuksen myöntäminen;

7) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 23 §:n mukainen lupa vaarallisen kemikaalin laajamittaiseen teolliseen käsitte-

lyyn ja varastointiin ja 37 §:n mukainen lupa vaarallisen kemikaalin siirtoa varten tarkoitettua putkiston rakentamiseen;

8) kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 5 §:n mukainen lunastuslupa.

2 §

Viivytyksetön käsittely

Yhteistä etua koskevaan energiahankkeeseen liittyvät tehtävät on käsiteltävä viivytyksettä.

3 §

Toimivaltainen viranomainen

Energiainfrastruktuuriasetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaisena kansallisena toimivaltaisena viranomaisena toimii Energiavirasto.

4 §

Lupamenettelyn järjestäminen

Yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelyssä noudatetaan energiainfrastruktuuriasetuksen 8 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaista yhteistyöhön perustuvaa järjestelmää.

5 §

Hakemusasiakirjojen toimittaminen

Hankkeen toteuttajan on toimitettava edellä 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua lupaa koskeva hakemus ja siihen liittyvät asiakirjat samanaikaisesti sekä Energiavirastolle että sille

lupaviranomaiselle, jonka toimivaltaan kyseinen asia kuuluu.

6 §

Hakemusasiakirjojen hyväksyminen

Energiaviraston on pyydettävä asianomaiselta lupaviranomaiselta lausunto hakemusasiakirjojen riittävydestä ennen niiden hyväksymistä. Energiavirasto ei saa hyväksyä hakemusasiakirjoja vastoin lupaviranomaisen kantaa.

7 §

Muut Energiaviraston tehtävät

Energiavirasto vastaa energiainfrastruktuuriasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun käsikirjan päivittämisestä ja sen asettamisesta yleisön saataville.

Energiavirasto vastaa energiainfrastruktuuriasetuksen 9 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun yhteistä etua koskevan hankkeen verkkosivuston perustamisesta ja päivittämisestä.

8 §

Muutoksenhaku

Energiaviraston päätökseen hakemusasiakirjojen riittävydestä ei saa erikseen hakea valittamalla muutosta.

Muutoksenhausta 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua lupaa koskevaan päätökseen säädetään erikseen.

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**sähkömarkkinalain 14 ja 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään sähkömarkkinalain (588/2013) 14 §:ään uusi 4 momentti ja 17 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

14 §

Hankelupa suurjännitejohdon rakentamiseen

Jos Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013 tarkoitettu yhteistä etua koskeva energiahanke edellyttää 1 momentissa tarkoitettua hankelupaa, luvan käsittelyyn sovelletaan tämän lain lisäksi mainittua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta sekä Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia (xxx/xxx).

17 §

Kunnan asemaa koskevat säännökset

Jos 1 momentissa tarkoitettu kunnan suostumus on tarpeen 14 §:n 4 momentissa mainitun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa tarkoitettua yhteistä etua koskevan energiahankkeen toteuttamiseksi, kunnan suostumuksen käsittelyyn sovelletaan tämän lain lisäksi mainittua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta sekä Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

3.

Laki**maakaasumarkkinalain 6 luvun 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maakaasumarkkinalain (508/2000) 6 luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 589/2013, uusi 4 momentti seuraavasti:

6 luku

Luvat ja ilmoitukset

5 §

—————
 Jos Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013 tarkoitettu yhteistä

etua koskeva energiahanke edellyttää 1 momentissa tarkoitettua hankelupaa, luvan käsitteeseen sovelletaan tämän lain lisäksi mainittua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta sekä Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenetystä annettua lakia (xxx/xxx).

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään Suomen talousvyöhykkeestä annettuun lakiin (1058/2004) uusi 7 a § seuraavasti:

7 a §

*Euroopan unionin yhteistä etua koskevat
energiահankkeet*

—————
Jos Euroopan laajuisten energiainfrastruktuuri-
suuntaviivoista ja päätöksen N:o
1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten
(EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja
(EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuk-
sessa (EU) N:o 347/2013 tarkoitettu yhteistä
etua koskeva energiahanke edellyttää 6 tai

7 §:n mukaista valtioneuvoston suostumusta,
suostumuksen käsittelyyn tutkimusta varten
annettavaa suostumusta lukuun ottamatta so-
velletaan 6 tai 7 §:n lisäksi mainittua Euroo-
pan parlamentin ja neuvoston asetusta sekä
Euroopan unionin yhteistä etua koskevien
energiահankkeiden lupamenettelystä annettua
lakia (xxx/xxx).

—————
Tämä laki tulee voimaan   päivänä   kuuta
20 .

5.

Laki**vesilain 11 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään vesilain (587/2011) 11 luvun 1 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

11 luku

Hakemusmenettely

1 §

Soveltamisala

Jos Euroopan laajuisten energiainfrastruktuuri-
suuntaviivoista ja päätöksen N:o
1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten
(EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja
(EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuk-
sessa (EU) N:o 347/2013 tarkoitettu yhteistä
etua koskeva energiahanke edellyttää raken-
tamista koskevaa 3 luvun mukaista lupaa, lu-
pa-asian käsittelyyn sovelletaan tämän lain
lisäksi mainittua Euroopan parlamentin ja
neuvoston asetusta sekä Euroopan unionin
yhteistä etua koskevien energiahankkeiden
lupamenettelystä annettua lakia (xxx/xxx).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

6.

Laki**ympäristönsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ympäristönsuojelulakiin (86/2000) uusi 40 a § seuraavasti:

6 luku

Lupamenettely

40 a §

*Euroopan unionin yhteistä etua koskevat
energiահankkeet*

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013 tarkoitettu yhteistä etua koskeva energiahanke edellyttää ympäristölupaa, asian käsittelyyn sovelletaan tämän lain lisäksi mainittua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta sekä Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia (xxx/xxx).

Jos Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa

-----
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

7.

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) uusi 130 a § seuraavasti:

130 a §

*Euroopan unionin yhteistä etua koskevat
energiահankkeet*

—————
Jos Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013 tarkoitettu yhteistä

etua koskeva energiahanke edellyttää rakennuslupaa, toimenpidelupaa tai 171 §:n mukaista poikkeamista, asian käsittelyyn sovelletaan tämän lain lisäksi mainittua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta sekä Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia (xxx/xxx).

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki**vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1030/2009, uusi 6 momentti seuraavasti:

5 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

—————
Jos Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013 tarkoitettu yhteistä etua koskeva energiahanke edellyttää 23 §:n mukaisen luvan vaarallisen kemikaalin laa-

jamittaiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin tai 37 §:n mukaisen luvan vaarallisen kemikaalin siirtoa varten tarkoitetun putkiston rakentamiseen, lupa-asian käsittelyyn sovelletaan tämän lain lisäksi mainittua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta sekä Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia (xxx/xxx).

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki**kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 1 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

—————
Jos Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013 tarkoitettu yhteistä etua koskeva energiahanke edellyttää 5 §:n mukaista lunastuslupaa, asian käsittelyyn so-

velletaan tämän lain lisäksi mainittua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta sekä Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia (xxx/xxx).

—————
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

10.

Laki**Energiavirastosta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n 2 momentin 15 kohta ja 3 momentin 5 kohta sekä

lisätään 1 §:n 2 momenttiin uusi 16 kohta ja 3 momenttiin uusi 6 kohta sekä 4 §:n 2 kohtaan uusi h alakohta seuraavasti:

1 §

Tehtävät

 Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:
 -----

15) tuulivoiman kompensatioalueista annetussa laissa (490/2013);

16) Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annetussa laissa (xxx/xxx).

 Energiavirasto hoitaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään:
 -----

5) maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY, jäljempänä *maakaasumarkkinadirektiivi*, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevista komission asetuksissa tai päätöksissä;

6) Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013, jäljempänä *energiainfrastruktuuriasetus*.

4 §

Ylijohtajan tehtävät

Ylijohtajan tehtävänä on:
 -----

2) ratkaista asiat, jotka on säädetty Energiaviraston ratkaistaviksi:
 -----

h) energiainfrastruktuuriasetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 28 päivänä toukokuuta 2014

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Elinkeinoministeri *Jan Vapaavuori*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

10.

Laki

Energiavirastosta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n 2 momentin 15 kohta ja 3 momentin 5 kohta sekä

lisätään 1 §:n 2 momenttiin uusi 16 kohta ja 3 momenttiin uusi 6 kohta sekä 4 §:n 2 kohtaan uusi h alakohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Lakiehdotus

1§

1§

Tehtävät

Tehtävät

Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:

Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:
-----

15) tuulivoiman kompensatioalueista annetussa laissa (490/2013).

15) tuulivoiman kompensatioalueista annetussa laissa (490/2013);

16) Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annetussa laissa (xxx/xxx).

Energiavirasto hoitaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään:

Energiavirasto hoitaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään:
-----

5) maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY, jäljempänä *maakaasumarkkinadirektiivi*, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa tai päätöksissä.

5) maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY, jäljempänä *maakaasumarkkinadirektiivi*, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa tai päätöksissä;

6) Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013, jäljempänä *energiainfrastruktuuriasetus*.

4 §

Ylijohtajan tehtävät

Ylijohtajan tehtävänä on:

-----
2) ratkaista asiat, jotka on säädetty Energia-
viraston ratkaistaviksi:
-----

4 §

Ylijohtajan tehtävät

Ylijohtajan tehtävänä on:

-----
2) ratkaista asiat, jotka on säädetty Ener-
giaviraston ratkaistaviksi:
-----

*h) energiainfrastruktuuriasetuksessa tai
sen nojalla annetuissa säännöksissä.*

-----
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*